

REC'D AUG 7 1979

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

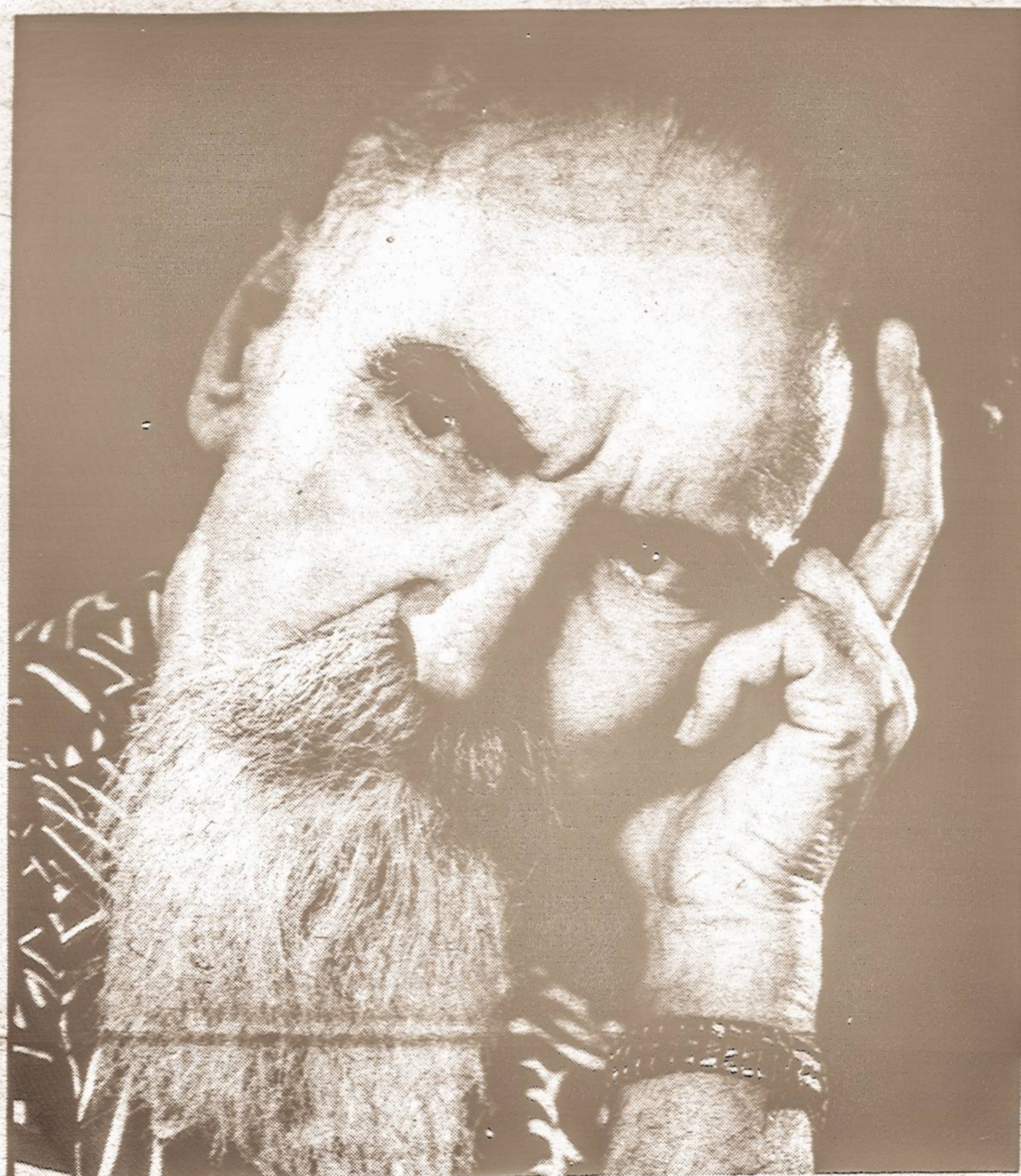
93 M. 14 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1979 M. RUGPJŪCIO [AUGUST] 3 D.

Telephone
APplegate 7-7257

50 CENTU

DAIL. ADOMAS VARNAS 1879-1979

ŠIMTAMETIS DAILININKAS IŠKELIAVO

Dail. Adomas Varnas, gyvenęs daugiau negu 100 metų, baigė šios žemės kelionę liepos 19 d. ryte Chicagoje. Varnas, išvydęs šį pasaulį 1879 m. sausio 2 d. Joniškyje, mokslo ir darbo reikalais apkeliavo daugelį Europos valstybių, iki kol 1949 metais nutūpė Chicagoje.

Amerika jau senatvės sulaukusi dailininką nelepino: čia jis bandė kūrybinį darbą, tačiau iš to sunkiai galėjo pragyventi ir reikėjo žmonos talkos, norint sudurti galą su galu. Tačiau dailininkas dėl to nenusimindavo. Būdamas linksmo būdo, dažnai pats sau ir net kitiems nuotaiką įvairiais "šposais" pataisydavo.

Dail. Varno veiklos skalė Lietuvoje buvo gana plati. Jis ne tik pats kūrė, parodas organizavo, bet ir kitus mokė. 1920 m. Kaune jis jau turėjo privačią tapybos studiją. Tais pačiais metais su kitais įsteigė Lietuvos Meno kūrėjų draugiją ir kurį laiką buvo jos pirmininku. Nuo 1923 metų dėstė Kauno meno mokykloje. Kai kurie jo mokiniai dar šiandien gyvi, bet nemaža dalis jų numirė anksčiau negu mokytojas. Dail. Varnas pasižymėjo ir liaudies meno rinkimu. Šalia gausių tapybos darbų, yra padaręs ir knygų iliustracijų, litografijų, šaržų. Jo visą kūrybą čia būtų sunku net išvardinti.

Šimto metų sukakties proga, dail. Varnui praėjusių metų pabaigoje buvo surengtas minėjimas ir paroda Lietuvos Tautiniuose Namuose Chicagoje. Minėjime, nors ir nesveikuodamas, dalyvavo ir pats sukaktuvininkas. Po to dailininkas labiau atsigavo ir sveikata nesiskundė. Jis ir mirė nesirgęs sunkesne liga, o tik staiga užmigo.

Viešas atsisveikinimas su dailininku įvyko Evans laidotuvių įstaiigoje liepos 20 vakare. Čia kalbėjo: Lietuvos gen. konsulė Juzė Daužvardienė, dr. Jonas Valaitis, Marija Rudienė, dail. Mikas Šileikis, Apolinaras Bagdonas, Balys Račkauskas, Jonas Adomėnas, Domas Adomaitis (jis ir vadovavo visai atsisveikinimo akademijai). Pradžioje buvo maldos, kurias pravedė kan. V. Zakarauskas. Akademija baigta Lietuvos Himnu.

Sekančios dienos ryte velionio palaikai buvo nuvežti į Marquette Parko lietuvių kolonijos bažnyčią, o po to palydėti į Lietuvos Tautines Kapines prie Chicagos, kur išdygo dar vienas lietuvių tarpe daug nusipelnusio žmogaus kapas. Čia nemažas būrys tautiečių atidavė paskutinę pagarbą tauriam dailės veteranui ir geram lietuviui, kuris visada pasisakydavo už vienybę ir tarpusavio darnų sugyvenimą.

PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO KONGRESAS

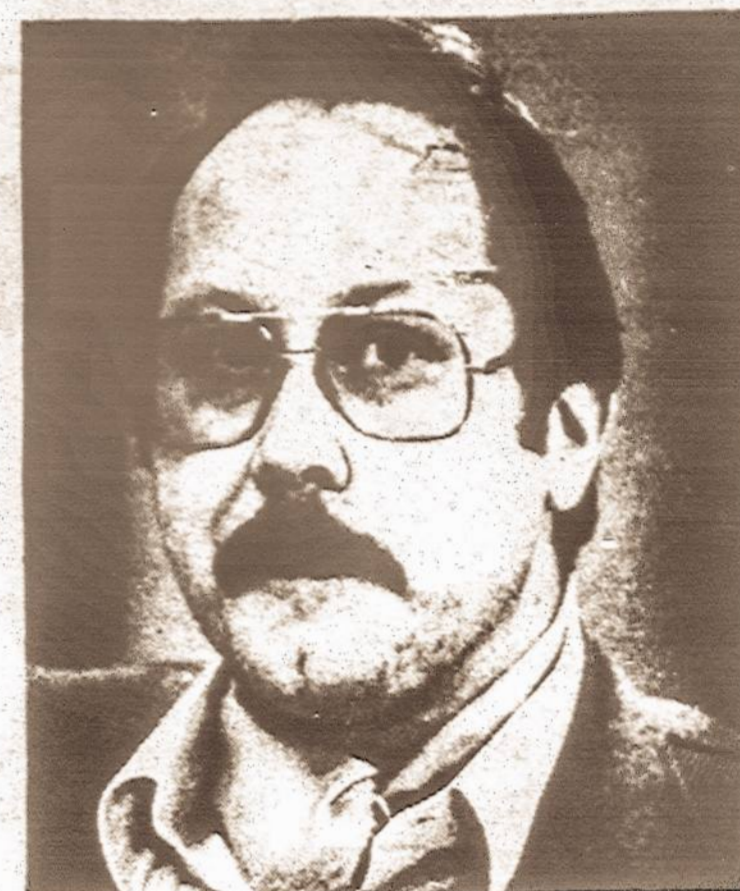
Nuo liepos 11 iki liepos 29 dienos Anglijoje ir V. Vokietijoje vyko IV Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas, kuriame dalyvavo daugiau negu šimtas delegatų iš 13 įvairių kontinentų valstybių ir nemaža svečių (iš viso atidarymo metu buvo užsiregistravę 435 dalyviai).

Kongreso oficialus atidarymas buvo liepos 11 d. St. Mary's kolegijoje netoli Londono. Čia vyko kongreso stovykla su paskaitomis bei meninėmis programomis. Liepos 14 d. vienas pasirodymas buvo surengtas pačiame Londone Queen Elizabeth salėje. Jį atidarė J. Vilčinskas, kongreso ruošos komiteto Anglijoje pirmininkas. Programą atliko Toronto Volungių ansamblis, Montrealio Gintaras, fleitistas Petras Odinis (prieš kelis metus atvykęs iš Lietuvos) ir pianistė Raminta Lampsaitytė.

Po koncerto buvo žygiuota į pačiame Londono centre esančią aikštę, kur buvo padėtas vainikas prie ten esančio paminklo. Čia dalyvavo daugybė žmonių. Buvo sugiedota Marija, Marija ir Lietuvos himnas.

Tos dienos vakare buvo kongreso balius ir šokiai Kensington Townhall, kur susirinko arti tūkstančio žmonių. Sekančią dieną visi rinkosi į Oratori bažnyčią, kur giedojo Montrealio Gintaro ir Toronto Volungių ansambliai, o pamokslą pasakė vysk. A. Deksnys.

Iš Anglijos buvo persikelta į V. Vokietiją ir nuo liepos 19 iki 27 d. Altenberge netoliese Bonnos vyko studijų dienos tik kongreso delegatams. Tuo laiku kiti dalyviai turėjo ekskursijų su trimis maršrutais. Kai kurie buvo nuvykę į Europos lietuviškųjų studijų savaite, kuri buvo liepos 20-27 dienomis Belgijoje.

Vincas Bartusevičius, jaunimo kongreso akademinės programos komisijos pirmininkas.

Kongreso uždarymo I dalis buvo Koenigšteine, prie Frankfurto, liepos 27 d. Ten buvo ir jaunų kūrėjų vakaras ir meno paroda. Kongreso uždarymo II dalis buvo sekančią dieną toje pačioje vietoje. Čia buvo duotos dvi paskaitos (lietuvių ir vokiečių kalbomis). Taip pat buvo ir kongreso uždarymo koncertas, šokiai bei pamaldos.

Užbaigus kongresą, liepos 29 d. prasidėjo pokongresinė ekskursija po Europą, kuri baigsis rugpjūčio 10 d. Frankfurte. Rugpjūčio 1 d. ekskursantai turėjo audienciją pas popiežių Vatikane, kurią išrūpino prel. Audris Bačkis ir Lietuvos atstovas prie Vatikano St. Lozoraitis.

Studijų dienų pradžioje buvo išrinkta nauja Pasaulio Lietuvių Jaunimo sąjungos valdyba, kurią sudaro pirmininkas Gintaras Aukštuolis, nariai—Milda Kupcikevičiūtė, Linas Rimkus, Emilija Sakadolskienė (iš Chicagos) ir Saulius Cyvas (iš Clevelando). Naujoji valdyba su kongreso pritarimu padarė nutarimą penktąjį Jaunimo kongresą šaukti 1983 m. S. Amerikoje, prisitaikant prie Pasaulio Lietuvių dienų.

Lietuvių jaunimas žygiuoja per Lietuvos Dieną Putname, CT. Plačiau apie tą lietuvių susibūrimą Putname rašoma 6-me pusl. Ed. Sulaičio nuotr.

PAS KANADOS LIETUVIUS

Kazys Baronas, sporto veikėjas, gyv. Hamiltone, rengiasi išvykti V. Vokietijon, kur dirbs Vasario 16 gimnazijoje. Hamiltono lietuviai jam rengia išleistuves rugpjūčio 11.

Toronto "Gintaro" dainininkės dalyvaus Winnipegio tautybių festivalyje rugpjūčio 11-19 dienomis. Prie jų kelionės išlaidų prisideda ir KLB Winnipegio apylinkės valdyba.

Iš **Suvalkų trikampio** pas savo gimines atvyko paviešėti bei atostogauti mokytojai—Aldona ir Kazys Rėkai. Jie dirba aštuonmetėje mokykloje ir, tarp kitų dalykų, dėsto lietuvių kalbą (3 pamokas į savaitę). Kanadoje numato viešėti vieną mėnesį.

Rimantas Jonas Petrauskas, baigė daktaro laipsniu psichologiją Windsoro universitete. Ten jis yra gavęs ir kitus akademinis laipsnius iš psichologijos; bakaluro ir magistro. Jo specialybė—klinikinė neuropsichologija. Siuo metu dirba Toronte kaip psichologas invalidų vaikų institucijoje (Crippled Children Centre). Yra narys tarptautinės neuropsichologų draugijos. Dalyvauja ir lietuviškoje veikloje. Buvo nuvykęs į Pietų Ameriką padėti tenyksišiam lietuvių jaunimui.

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

XII pasaulio lietuvių gydytojų suvažiavimas įvyks 1979 m. rugsėjo 1-2-3 d. Toronte, Kanadoje. Individualiniai pakvietimai su programomis, registracijos ir viešbučio rezervacijomis jau išsiuntinėti. Rengėjai prašo registruotis laiku—tuo bus palengvintas organizacinio komiteto darbas.

Informacijas teikia PLG Sąjungos sekretorius dr. A. Barkauskas, gyv. Scarborough, Ont.

UŽMUŠTA E. G. VAITONYTĖ

Elena Gina Vaitonytė žuvo automobilio nelaimėje liepos 20 d. netoli Ottavos, Kanadoje. Kaip pranešama, į jos vairuojamą mašiną įvažiavo kanadietis iš šoninio kelio, užmušdamas ir kitus tame automobilyje buvusius Vaitonytės draugus. Žuvusioji buvo 25 m. amžiaus ir dirbo Hamiltono vaikų auklėjimo įstaigoje. Šį įvykį skaudžiai pergyvena tėvai Magdalena ir Povilas, o taip pat 4 seserys ir vienas brolis.

GINA LIETUVOS TEISES

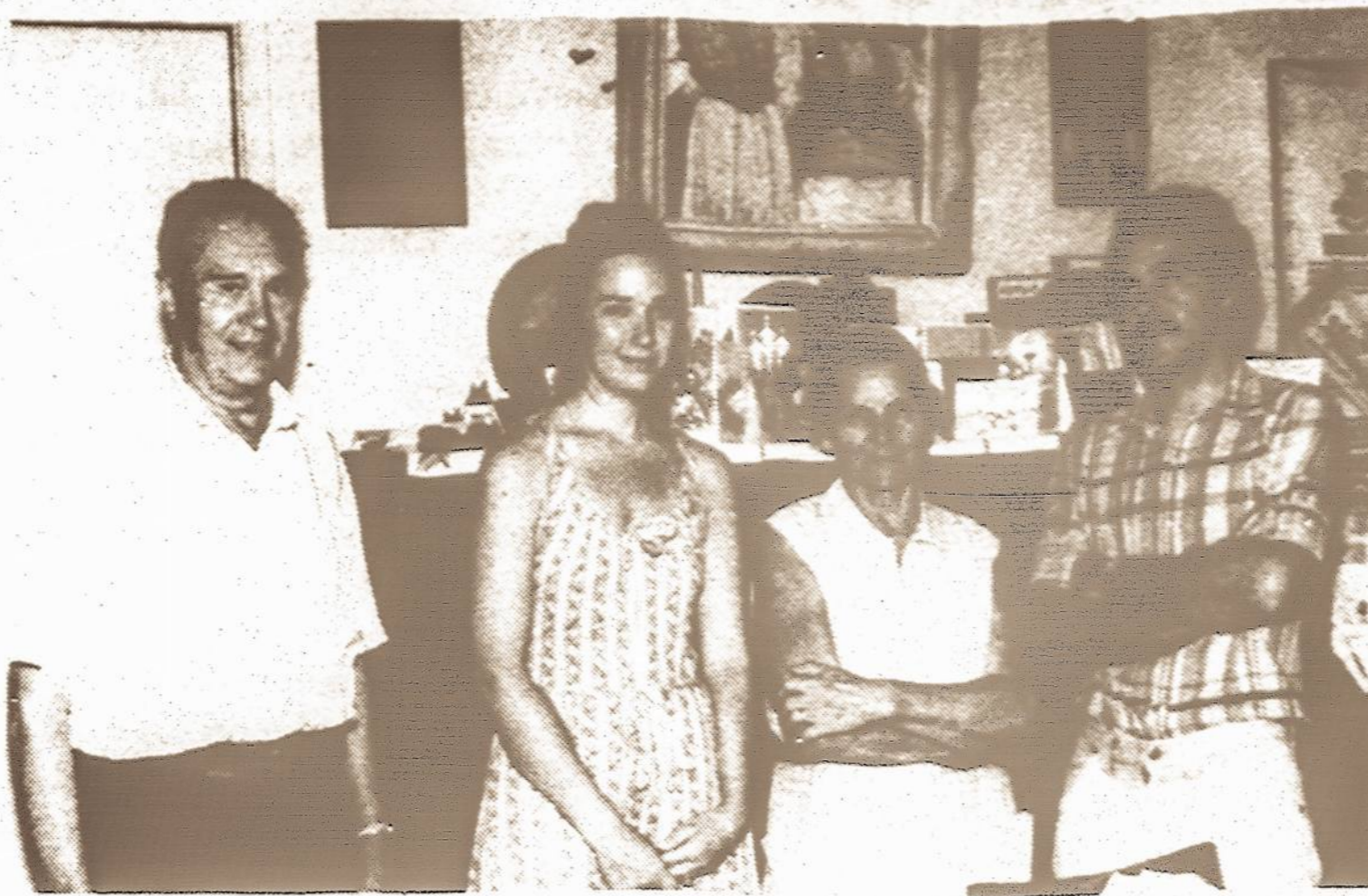
"Sioux City Journal" ir to miesto "Globe" įsidėjo stambius kun. S. Morkūno straipsnius Lietuvos reikalui.

SPROGIMAS IR VAGYSTĖS

Prie Lietuvos pasiuntinybės Washingtono sprogimo bomba, kuri išdaužė 27 pasiuntinybės langus.

Latvijos pasiuntinybės rūmus išliko kita nelaimė: ji buvo apiplėšta. Iš jų išnešti brangūs kilimai, paveikslai ir kiti vertingi daiktai.

Nuo vagių nukentėjo ir Lietuvių Enciklopedijos leidėjas Juozas Kapočius. Iš jo buto Bostone buvo pavogta nemaža brangių, didelės vertės daiktų, o taip pat ir filmas apie enciklopedijos leidimą.

Deborah Jakubs—JAV lietuvaitė, studijavusi ispanų kalbą Argentinoje, aplankė A. L. Balso leidėjus. Kairėje: Juozas Zoruba, taip pat jau 15 metų, kai gyvena Chicagoje, svečiavosi Argentinoje. Pr. Ožinsko nuotr.

O. Jokūbaitienė ir J. Budrienė—darbšiosios clevelandietės, daug rūpinusios, kad SLA seimo delegatai būtų patenkinti. Ed. Šulaičio nuotr.

N. Y. TIMES APIE RELIGINĖ PADĖTĮ LIETUVOJE

New York Times dienraštis liepos 26 d. laidos antrame puslapyje įdėjo ilgą straipsnį apie Lietuvos tikinčiųjų padėtį, pavadintą "In Lithuania, too, catholics look hopefully to new Pope." Reportažą, kuris pasiūstas iš Vilniaus, parašė Craig R. Whitney, kalbėjęs su kun. Vaclovu Aliuliu, religinių reikalų įstaigos vedėju Petru Anilioniu ir jo pavaduotoju Edvardu Juozėnu.

Cia pirmoje vietoje iškeliami mintis, kurią pripažįsta ir Juozėnas, jog Lietuvos tikintieji laukia ką pasakys naujas popiežius, nes jis nėra italas, bet slavas. Pareiškė, kad Lenkijos ir Lietuvos kunigai visada turėję artimus santykius, o dabar, kada popiežius yra lenkas, dar arčiau bendrauja.

Reportažas pailiustruotas viena didžiule nuotrauka, kurioje matoma procesija.

• **Pabaltijo universiteto** buvusių studentų, mokomojo personalo ir tarnautojų visuotinis suvažiavimas kviečiamas Darbo dienos savaitgalį Chicagoj. Dalyvausia siuntieji prašomi iš anksto pranešti adresu: Eugenijus Gerulis, 8237 So. Albany Ave., Chicago, Ill. 60652. Telef. 776-3481.

• **Los Angeles, Cal.**, Lietuvių Žurnalisto S-gos skyrius birželio 20 metiniame susirinkime išrinko naują valdybą. Jon įeina Kleva Vidžūnienė, Ignas Medziukas, Juozas Kojelis.

So. Boston, Mass.

RADIJO PIKNIKAS

Seniausia lietuvių radijo programa Naujojoje Anglijoje rengia savo 45 m. sukaktuvinį metinį pikniką gražiam lietuviškam Romovus Parke, 71 Claremount Ave., Brocktone, sekmadienį, rugpjūčio 12.

Kaip ir kasmet, bus naudingos laimėjimo ir įžangos dovanos: \$100 depozitas So. Boston Savings Banke; \$100 pinigais nuo Juozo Kairio, sav. Fitzmaurice Motor Sales iš Brocktono; kelionė iš Bostono į New Yorką ir atgal lėktuvu nuo Kongresmono Joe Moakley, gintarinis žiedas nuo Baltic Tours, ir kitų vertingų išlaimėjimų.

Programa prasidės 4-tą val. p. p. su Etnografiniu Ansambliu, vadovaujant Gitai Kupčinskienei; šoks Ivaškų vedamas populiarius Lietuvos Tautinių Šokių Sambūris; bus metinis gražuolės "Miss Lithuania of N. E." rinkimai ir šokių varžybos prie smagaus Mickey Haberek orkestro, kuris gros iki 9-tai val. vak. Šokių laimėtojams bus dovanos.

Gražuolėms ir geriausiems šokėjams rinkti Komitetas: Ona Ivaškienė, Lietuvių Tautinių Šokių Sambūrio vedėja, Laima Kontautienė (buvusi "Miss Lithuania of N. E." 1951), Danielius Averka, S. B. Liet. Piliėčių Dr-jos vicepirmininkas, biznierių Henrikas Čepas iš South Bostono, ir Juozas Rontelis iš Randolph, Mass.

Steponas ir Valentina Minkai

VOKIETIJA

GIMNAZIJA BAIGĖ MOKSLO METUS

Vasario 16-osios gimnazija Huttenfelde mokslo metus baigė birželio 30 d. Metai pradėti su 59 mokiniais, su tokiais pat skaičiais ir užbaigti: 13 iš JAV-bių, 3 ir Kanados, 2 iš Venezuelos ir 41 iš Vokietijos. Pažangumas moksle buvo vidutinis: 50 mokinių perkelti į aukštesnes klases, 6 gavo po 1 ar po 2 pataisas ir 3 palikti toje pačioje klasėje. Geriausiai mokėsi VIIb (vadin. amerikiečių) klasės, II vieta atiteko V klasei ir III—ketvirtai klasei. Geriausiai mokiniai: I. Giedrius Ambrozaitis (IV kl.) iš JAV. II-rą vietą užėmė Laima Šulaitytė (VIIb kl.) iš JAV ir Renata Bertulaitytė (V kl.) iš Vokietijos. III vieta teko Jonui Cinkui ir Audrai Dirkytei (abu VIIb kl.) iš JAV, IV vieta teko Artūriui Gronau (V kl.) iš Vokietijos. V—Snieg. Zalatoriūtei (VI kl.) iš JAV.

Gimnaziją šiais metais palieka trys mokytojai: Valteris Banaitis, buvęs berniukų bendrabučio vedėjas, dėstęs muziką, Lietuvos istoriją ir ekonominę geografiją; Vida Sidrytė, dirbusi mergaičių bendrabuty auklėtoja, mokiusi tautinius šokus, dėsiusi anglų kalbą ir vadovavusi ateitininkams; Danguolė Kviklytė, mokiusi istorijos ir lietuvių kalbos, atgaivinusis skautus. Jų vieton iš Siaurės Amerikos atvyksta vėl dvi jaunos mokytojos. Po vasaros atostogų mokslas gimnazijoje prasidės rugsėjo 3 d.

RENGIAMAS FILMAS APIE B. BRAZDŽIONIŲ

Lietuvių Foto Archyvas, vadovaujamas Algimanto Kežio, SJ, įdomaus filmo forma nori įamžinti ir poeto B. Brazdžionio gyvenimą, vietą ir būdą, jo minčių ir kūrybos pasaulį. Californijos lietuviai (Liet. Bendruomenės Vakarų apygarda) ryžtasi pradėti intensyviai telkti lėšas filmo išlaidoms padengti; viso laisvojo pasaulio lietuviai kviečiami padėti.

Poeto B. Brazdžionio filmui aukas siūsti šiuo adresu: Mr. A. Adomėnas, 841-6-St., Apt. A, Santa Monica, Cal. 90403.

NAUJA BALFO VALDYBA

Philadelphijos BALFO skyriaus metiniame susirinkime išrinkta tokia valdyba: Feliksas Andriūnas—pirmininkas, kun. K. Sakalauskas—vicepirm., Antanas Gailiūšis—išdininkas, Vytautas Suopys—sekretorius ir Alfonsas Kazickas—valdybos narys. Revizijos komisiją sudaro: Juozas Lukas, dr. Albinas Smulkštys ir Mykolas Čepulis. Valdyba planuoja rudenį paminėti BALFO 35 m. veiklos sukaktį.

Elenos Cipijauskaitės vardo premija, skirta studentui, rašančiam darbą Lietuvos istorijos tema, šiemet paskirta doktorato siekiančiam Rasai Mažeikaitei. Premija, kurią globoja Lietuvių Fondas, yra 1000 dol. vertės.

Vienybė, 1979 m. rugpjūčio 3 d.

LIETUVIAI CHICAGOJE

Chicago lietuvų veikėjas Vyto Uznys kalbasi su Vienybės redaktoriumi Vytautu Širvydu.

Ed. Šulaičio nuotr.

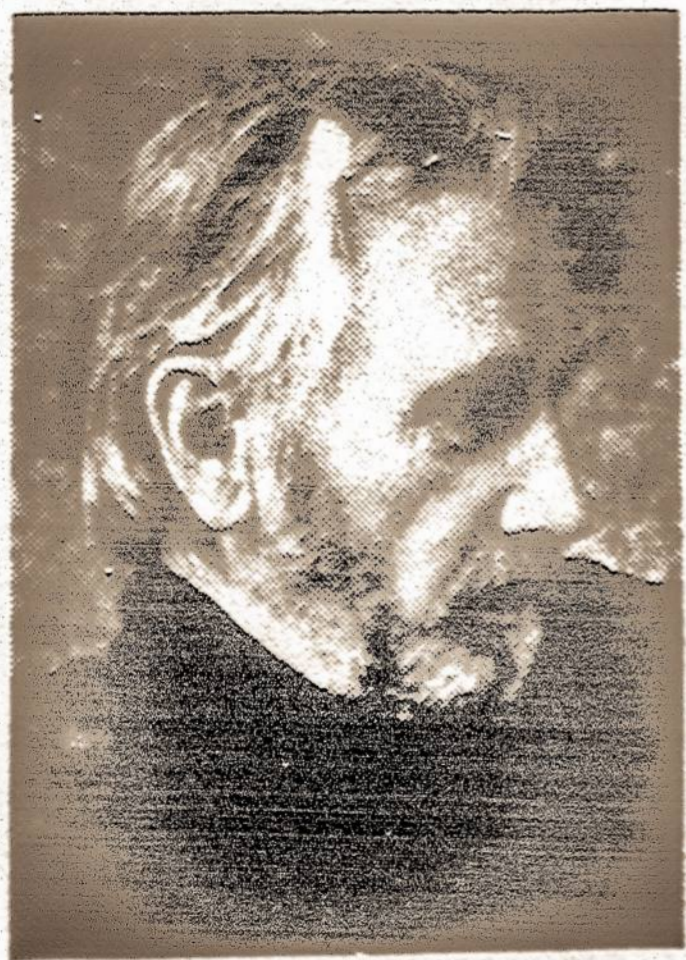
Kęstutis Ambotas ir Shirley Plepytė, iš Chicago į Angliją nuvykę IV-jo PLJ kongreso atstovai, ten buvo sunkokai sužeisti pravažiuojančio motociklo. Jų sveikatos padėtis gerėja ir laukiama greito pasveikimo.

Pajauta Daukienė, atvykusi iš Sidnėjaus, Australijos, viešėjo Chicagoje pas gimines.

DAIL. KAZYS VARNELIS

Kazys Varnelis savo dailės darbai plačiai yra žinomas amerikiečių bei tarptautiniam dailės pasaulyje. Individualios jo parodos ne kartą yra vykusios įvairių Amerikos miestų bei universitetų meno galerijose, susilaukdamos gero įvertinimo spaudoje. Dabar išskirtinį dėmesį į Varnelį atkreipė abu didieji Chicago dailės muziejai: Art Institute of Chicago ir Museum of Contemporary Art. Abudu jie kontaktavo dailininką ir nuolatinei savo kolekcijai nusipirko po paveikslą. Žinant, abiejų Chicago dailės muziejų užimamą vietą amerikiniame ir tarptautiniame dailės pasaulyje, Varnelio paveikslų įsigijimą reikia vertinti nemažai laimėjimu.

Paminėtina, kad K. Varnelis su šeima nuolatiniame apsigyvenimui keliąsi į Amerikos rytinį pakraštį (Eis Glen Rd., Stockbridge, Mass. 01262; telef. (413) 1298-4943. Tačiau rudenį jis dar grįš profesoriauti kolegijon Chicagoje.

Dail. Kazys Varnelis
Vienybė, 1979 m. rugpjūčio 3 d.

DU DAKTARAI VIENOJE ŠEIMOJE

Broliai—Romualdas ir Vincas Brizgiai šių metų birželio mėn. baigė studijas ir gavo mokslų daktaro laipsnius.

Romualdas Brizgys užbaigė Northwestern universiteto medicinos mokyklą ir gavo medicinos daktaro diplomą. Jis yra baigęs Brother Rice aukštesniąją mokyklą ir tais pačiais metais pradėjo studijuoti Stanford universitete Californijoje, kur po 4 metų gavo bakalaurą laipsnį iš chemijos. Tada metėsi į medicinos studijas Northwestern universitete. Jaunasis gydytojas jau dirba Letterman Army Medical Center, San Francisco mieste, Cal.

Vincas Brizgys baigė IIT Chicago—Kent Teisių mokyklą ir gavo teisės daktaro diplomą. 1972 m. jis baigė Brother Rice aukštesniąją mokyklą ir pradėjo studijuoti Illinois universitete Urbanoje, kur po keturių metų gavo bakalaurą laipsnį iš politinių mokslų. Tada jis, įstojo į IIT Chicago—Kent teisių mokyklą, ją sėkmingai baigė. Vincas Brizgys savo profesinį darbą tuoj pradės advokato Val. J. Bylaičio vadovaujamoje įstaigoje.

K. SAVICKAS PAKVIESTAS Į MIESTO VALDYBĄ

Advokatas Konstantas J. Savickas naujosios merės Jane M. Byrne buvo paskirtas teisiųjų tikrinimų pareigūnų viršininku miesto valdyboje. K. Savickas prieš daugelį metų buvo Lietuvos taut. olimpiados dalyvis, plačiai žinomas lietuvių tarpe.

K. Savickas 1935 m. Kaune pradėjo žaisti Kauno Kultūros rūmuose ir visoje Lietuvoje. Jis pasikvietė Praną Talzūną ir Feliksą Kraučiuoną iš Amerikos atvykti į Lietuvą ir prisijungti prie krepšinio komandos, kuri pirmą kartą laimėjo Europos čempionatą.

DAUG MENO PARODŲ

Jau yra pramatytos meno parodos visam rudens sezonui. Jos vyks tokia tvarka: rugsėjo 14-23 d. metinė Jaunimo centro meno paroda, rugsėjo 28-spalio 7—dail. Marčiulionienės, spalio 12-21—Vandos Alekniečienės, spalio 26-28—Teresės Gaidelytės, lapkričio 3-11—metinė foto paroda, lapkričio 16-25—Povilo Kaupo, lapkričio 30-gruodžio 9—Uršulės Astrienės, gruodžio 7-16—dail. M. Nasvyčio paroda.

Dail. Bronius Murinas meniškai apipavidalina Povilo Kaupo monografiją, kuri iš spaudos išeis šį rudenį ir apžvelgs šio jau mirusio dailininko kūrybą.

Indre Baužaitė, dirbusi Bank of America bendrovėje Chicagoje, persikėlė gyventi į Brentwood, Cal.

SKAITYKITE IR PLATINKITE VIENYBĘ! JI YRA NE TIK PASAULYJE SENIAUSIAS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, BET IR VIENINTELIS LEIDINYS, KURIS TOLERUOJA ĮVAIRIAS ŽINIAS BEI NUOMONES VISOKIAIS KLAUSIMAIMS.

Du Chicago lietuvų kultūros veteranai: akt. St. Pilka [jau miręs] ir muz. J. Žilėvičius.

Vanda Žemaitienė, kuri gyvena Romoje, šiuo metu vieši Amerikoje. Ji Chicagoje aplankė savo uošvį Vincą Žemaitį ir čia studijuojantį sūnų Aleksą. Jos vyras—dr. Algis Žemaitis darbuojasi Jungtinių Tautų ekonominėje sekcijoje, kurios pagrindinė būstinė yra Romoje.

Jonas Kelečius, Chicagoje gyvenantis aktorius ir dailininkas, gavo JAV LB Krašto Kultūros Tarybos kūrybinę premiją už jo veiklą 1978 metais. Premijos dydis—1 tūkst. dolerių, mecenatas—Lietuvių Fondas. Jos įteikimas yra pratomas spalio 21 d., kuomet Chicago Jaunimo Centre įvyks Jono Kelečiaus rečitalis.

Muzikas ir teisininkas Algis Šimkus, plačiai reiškėsi Chicago muzikiniame gyvenime, birželio pabaigoje išvyksta dirbti į Floridą, kur pakviestas finansų ir administracijos pareigoms Metropolitan Miami Dade apskrities transportacijos įstaigos. Iki šioliai jis dirbo Chicago miesto Public Works departamente. Algis Šimkus ne tik pats reiškėsi lietuvių muzikinėje veikloje, bet ir rašė lietuvių muzikinių renginių recenzijas.

Alfa Brinka, kuris eilę metų reiškėsi kaip aktorius ir režisierius, staiga mirė liepos 17 d. Chicagoje. Buvo gimęs 1916 m. liepos 29 d. Savo pirmuosius žingsnius teatre jis pradėjo dar Lietuvoje. Vaidino ir Augsburgio lietuvių teatre, o taip pat ir Chicagoje. Paliko žmoną Leokadiją, du sūnus ir kt. gimines.

Shapiro Development Center ligoninė, Kankakee, Ill. kur yra 1,000 pacientų ir beveik tiek pat darbuotojų, liepos 22 d. paminėjo 100 metų veiklos sukaktį. Sukaktis paminėta su specialia programa, kalbomis ir vaišėmis. Šiame centre dirbo ir tebedirba nemaža lietuvių gydytojų, būtent: dr. J. Zubrickas (miręs), dr. Micevičius, dr. Baliūnienė, dr. Poškus, dr. Gasiūnaitė, dr. Janavičius, dr. Kelpša, dr. Poška ir kt.

KONGRESE GINA PAVERGTUOSIUS

Pavergtų tautų savaitės proga, gindami Lietuvos, Latvijos, Estijos ir kitų tautų teisę į laisvę iki liepos 19 d. kalbas pasakė senatoriai: Birch Bayh, Robert Dole, Charles H. Percy ir net 41 kongresmanas.

LIETUVIŲ SKAUTŲ SĄJUNGOS PIRMIJOS NARIAI

v. s. fil. Sigitas Miknaitis—Tarybos pirmininkas. s. kun. Pranas Garšva, MIC—R. Katalikų dvasios vadovas. v. s. kun. Anas Trakis—evangelikų dvasios vadovas. s. fil. Vytautas Vidugiris—LS Brolijos vyriausias skautininkas.

v. s. Irena Kerelienė—LS Seserijos vyriausia skautininkė. s. fil. dr. Raimundas Strikas—Akademinių Skautų Sąjūdžio pirmininkas. v. s. fil. Petras Molis—Tarybos vicepir. s. fil. Gintaras Plačas—Tarybos vicepir. v. s. Alė Namikienė—Tarybos sekretorė. v. s. Jonas Paronis—Tarybos išdininkas.

SVARBUS VALSTYBĖS DEPARTAMENTO PAREIŠKIMAS

Valstybės departamento psekretorius Europos reikalams R. L. Barry birželio 26 d. kalbėdamas Atstovų rūmų pakomisijoje tarptautinių organizacijų reikalams, pakartojo tvirtą JAV nusistatymą nepripažinti Baltijos valstybių inkorporacijos, pripažinti tų nepriklausomų kraštų atstovybes, bet nelaikant jų vyriausybėmis egzilėje. Pažymėjo, kad Lietuvos atstovybės išlaikymo lėšos eina prie pabaigos ir kad tą reikalą turės svarstyti JAV vyriausybė.

NETEISĖTAS MASKVOS ĮSTATYMAS

Ryšium su naujuoju Maskvos įstatymu apie pilietybę, vysk. V. Brizgys išsiuntinėjo savo komentarus mūsų diplomatiniam atstovams ir konsulatams bei veikniams, jų tarpe ir Altai. Vysk. V. Brizgys pabrėžia, kad taikos sutartimi 1920 m: Sov. Sąjunga atsizadėjo visokių pretenzijų į Lietuvą, o vėlesnis Lietuvos "įjungimas" įvyko prievarta, neteisėtai tarptautiniu veiksmu, laisvojo pasaulio nepripažįstamu. Todėl Maskva neturi jokių teisių lietuviams primesti savo pilietybę. Antra, okupuotose kraštuose galioja to krašto, o ne okupanto konstitucija ir įstatymai. Okupuoto krašto piliečiai lieka to krašto, o ne okupanto piliečiai.

LATVIS UŽ PETKAUS IŠLAISVINIMĄ

Latvis Tedis Zierins savo laiškais įvairiuose Chicago priemiesčių laikraščiuose, kaip "Park Ridge Herald," "Park Ridge Advocate" ir kituose kelia Viktoro Petkaus išlaisvinimo reikalą.

SUSIBŪRIMAS PUTNAME

Liepos 22 d. Nekaltai Pradėtosios šv. Marijos vienuolyno seserys lietuvius pakvietė į meninę gegužinę—Lietuvių susitikimo šventę, įvykusią vienuolyno erdvioje sodyboje. Čia tautiečių susirinko ne tik iš aplinkinių vietovių: Worcesterio, Providence, Hartfordo, Bostono, bet buvo ir iš New Yorko (iš čia atvyko du specialūs autobusai), Philadelphijos, o po vieną kitą ir iš Chicagos, Kanados ir kitur. Vienas šventėje dalyvavęs kunigas buvo iš Lietuvos, kitas iš Afrikos, o viena moteris—net iš Australijos.

Čia po atviru dangumi buvo pamaldos, po jų—pietūs, pasižmonėjimas, o tada meninė dalis, kurią atliko Neringos 10-sios mergaičių stovyklos dalyvės, kaip tik užbaigusios savo stovyklavimą West Bratboro, Vermont vietovėje ir specialiai važiuosios daugiau negu 100 mylių į Putnamą.

Kadangi šiai mergaičių stovyklai vadovauja tos pačios putnamietės vienuolės, tai buvo gera proga matyti seselių darbo rezultatus, kurie mielai kuteno širdis. Meninę dalį pravedė sesuo Ignė kuri jau daugelį metų dirba su jaunimu. Ji čia į programą įjungė daugiau negu šimtinę mergaičių, gal nuo 7 iki 18 metų (rodėsi ir vyresni stovyklos vadovės bei vadovai).

Programoje daugumoje buvo tautiniai šokiai, kuriems akordeonu grojo newjorkietė muzikė Dalia Sakaitė. Na ir sukosi jaunosios merginos didelėje aikštėje; dauguma iš jų dėvėjo tautinius rūbus, kurie 90 laipsnių temperatūroje buvo karštesni už pirtį. Pabaigai jos suėjo į didelį ratą su publika atsiseikinti. Kiekviena iš jų gavo po balioną, kuriuos vienu kartu paleido su linkėjimais, kad jie nuskristų į svajonių kraštą—Lietuvą.

Sio lietuvių susibūrimo dalyvius ir putnamietes seseles sveikino LB JAV Krašto valdybos pirm. Alg. Gečys, kuris iškėlė gražias vienuolių pastangas auklėjant lietuvių jaunimą, bei kituose jų užsimojimuose.

Sioje šventėje galėjo dalyvauti netoli tūkstantinė žmonių, kurių tarpe matėsi nemaža jaunimo. Pasižiūrėjus jaunųjų mergaičių programos, net ir senesniems renginio dalyviams pasitaisė nuotaika, nors karšta saulė stengėsi iščiulpti energijos likučius.

Dalis publikos stebėjusios Lietuvių Dienos programą Putname.

Lietuvaitės, kurios išpildė meninę dalį Putname, pasiruošusios išleisti balionus, kad jie "pasiektų Lietuvą."

VISOS NUOTRAUKOS IR TEKSTAS EDVARDO ŠULAIČIO

Muzikė Dalia Sakaitė groja akordeonu, o sesuo Ignė pasakoja publikai apie išpildomą programą [apačioje kairėje]; JAV LB Krašto valdybos pirm. Alg. Gečys sveikina dalyvius [apačioje dešinėje].

Vienybė, 1979 m. rugpjūčio 3 d.

RAKO MIŠKAS — SKAUTŲ KARALYSTĖ

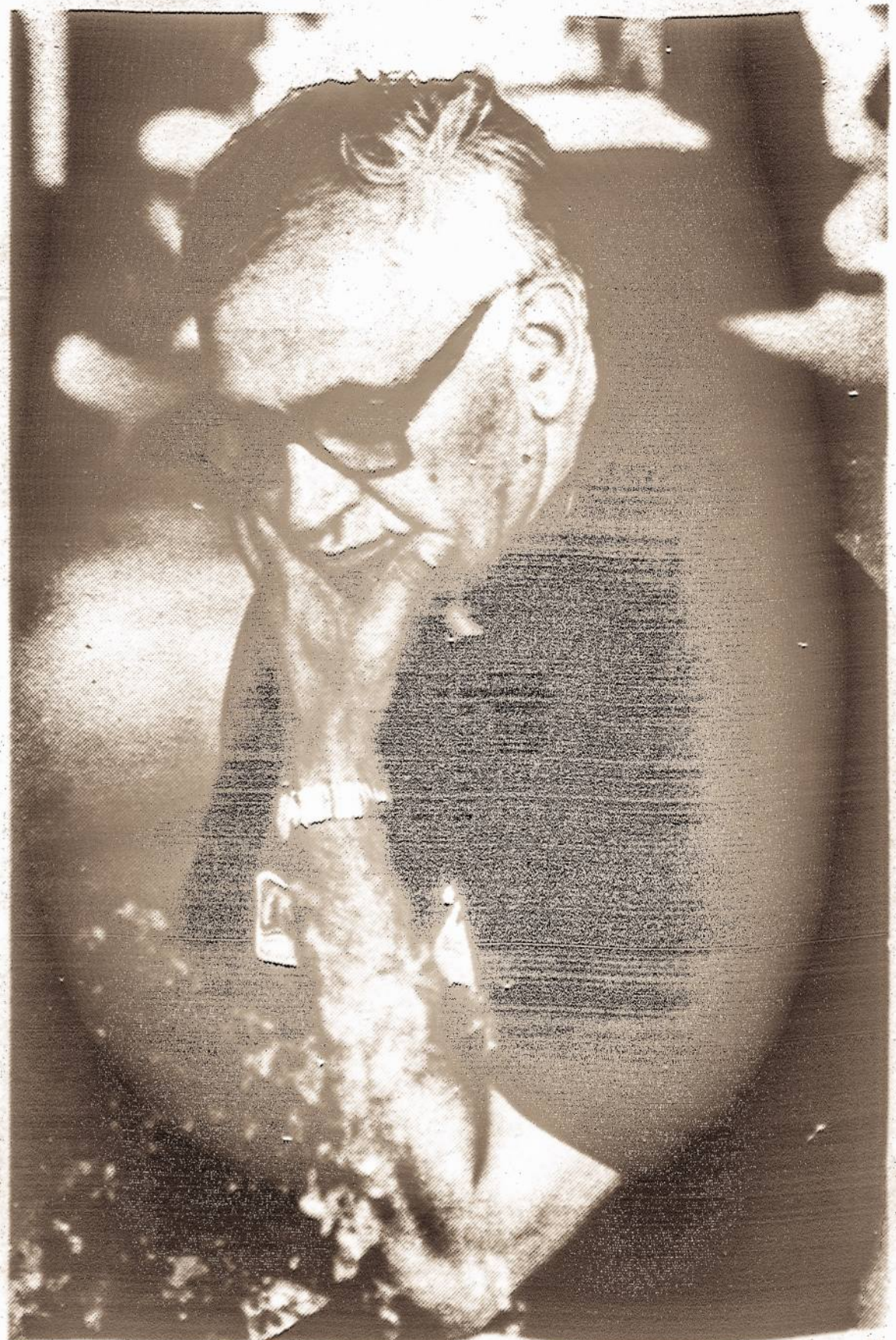
Tekstas ir nuotraukos
V. ZALATORIAUS

Jau 24-ti metai Chicagos skautai išskylauja 83 akrų Rako ažuolyne prie Custer, Michigan valstijoje. Šiomet, po liepos 4-tos, jų ten suvažiavo 334, mažiau negu kitais metais dėl Jaunimo kongreso ir dėl mažėjančių organizacijos eilių. Rake, pavadintame fundatoriaus vardu, įsikūrę keturi tuntai. Viršutinėje nuotraukoje, kairėje, matosi "Lituanicos" tunto valgykla. Tai pats didžiausias ir vienintelis berniukų tuntas.

Viršuje dešinėje yra didžiausio mergaičių, "Aušros vartų" tunto, stovykla "Gija." Tuntas šiomet švenčia 30-ties metų sukaktį, ir fotografijoje skautės išsirikiavusios su savo vadovėmis laukia svečių į iškilmes.

Viduryje kairėje "Aušros vartų" skautės varžosi dėl geriausios blynų kepėjos vardo. Viduryje dešinėje—vaizdas iš jūrų skaučių—"Nerijos" tunto stovyklos.

Apačioje kairėje—"Kernavės" skaučių tunto virtuvė. Tokių smūtkelių kaip šis, stovykloje keletas. Apačioje dešinėje kunigas iš Lietuvos, nuo Šakių, E. Račiūnas, kuris liepos 15-tą atnašavo stovyklaujantiems šv. Mišias ir pasakė pamokslą, po kurio viena klausytoja pasijuto kaip "po rekolekcijų." Stovyklą aplankė ir kita viešnia iš Lietuvos—D. Čičienė iš Vilniaus.

Vienybė, 1979 m. rugpjūčio 3 d.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

AUTOMOBILISTŲ LENKTYNĖS

Žodis "rally" reiškia žvaigždinį važiavimą.

Sukūrus pirmąsias mašinas, nutiesus tvirtesnius kelius, vairuotojai greit panoro pademonstruoti savo meną. Lėkdavo pašto karietos su varžybų nuostatais, sąlygom. Sutartą dieną mašinos išvykdavo į kelionę, prieš tai susitarę tada ir tada susitikti viename mieste, pavyzdžiui, Monte Karle. Skubėjo mašinos į sutartą vietą, stengėsi atvykti laiku, bet vėluodavo dieną, dvi, savaitę. Trukdė lietūs, pūgos, purvas, Lenktynininkams patiems reikėdavo ir kelius nusivalyti, ir arklių ieškoti, mašinai įklimpus... Nugalėtoju tapdavo mažiausiai pavėlavęs.

Pirmosios reguliaraus judėjimo automobilių varžybos įvyko 1894 metais maršrutu Paryžiaus—Ruanas—Paryžius. Seniausios tarptautinės raliu varžybos—"Monte Karlo" ralis nuo 1911 metų rengiamos iki mūsų dienų. Nuo 1953 m. vyksta Europos raliu čempionatai, o nuo 1972 metų—ir pasaulio pirmenybės.

Siuolaikinis ralis trunka nuo vienos iki penkių dienų, o kartais ir ilgiau. Sportininkai įveikia 1000-3000 kilometrų. Vyksta ir maratoni, kurių trasos ilgis būna net 25000 kilometrų. Tokį kelią lenktynininkams teko įveikti 1970 m. iš Londono į Meksiką.

Tobulėjo mašinos, keliai. Geriausieji raliu meistrai sugebėdavo į nustatytas vietas atvykti tiksliai nurodytu laiku. Štai tada ir buvo įvesti papildomi sunkumai—kontrolės punktai, greičio ruožai, lenktynės hipodrome, pradėti skaičiuoti baudos taškai.

Ralis labai populiarus Lietuvoje. 1961 metais pirmieji Lietuvos automobalininkai tapo šalies čempionais. Pagerintų mašinų klasėje nugalėjo Kauno žalgiriečiai P. Satas ir V. Laužeckas, važiavę "Volga." TSRS čempionais, TSRS tautų spartakiados varžybų laimėtojai yra buvę K. Girdauskas, S. Malinauskas, L. Potapčikas, Z. Paskačimas, E. Povilaitis, L. Šuvalovas, A. Girdauskas, J. Sagatauskas, J. Vaitėnas, V. Rožukas, S. Brundza, J. Oleka, R. Charūnas.

SACHMATAI

Š. Amerikos Pabaltiečių pirmenybės pirmą kartą šiame krašte yra rengiamos New Yorke lapkričio 10-11 dienomis. Jas organizuoja New Yorko Lietuvių Atletų Klubas, o vadovu pramatytas Edvardas Staknys.

Prieš 30 metų į Š. Ameriką atvykęs lietuviai šachmatininkai tuoj pat pasiekė stambių laimėjimų. 1949 m. Bostono pirmenybių

laimėtoju išėjo Povilas Tautvaišas, o sekančiais metais—Kazys Skėma. 1950 m. Ontario pirmenybėse Povilas Vaitonis nusinešė I vietą.

ŠAUDYMO ENTUZIASTAI

Šaudymo sekcija. S.A.L.F.A.S.S. vadovybėje sudaryta šaudymo sekcija, kuriai vadovauja: Balys Savickas, vadovas (2004-340 Dixon Rd., Weston, Ont., M9R 1T1); Juozas Zavys, mažojo kalibro šautuvų koordinatorius; Vytautas Tamulaitis, pistoletų (rankinių ginklų) koordinatorius.

Pabaltiečių šaudymo varžybos 1979 m. rugsėjo 15-16 d. d. Hamiltono Lietuvių Medž. ir Žūkl. "Giedraitis" ūkyje. Šaudymo varžybos ruošiamos iš maž. kal. šautuvų, pistoletų ir šratinių šautuvų.

STEPAS PUIDOKAS LIKS AMERIKOJE

Stepas (Steve) Puidokas du sezonus žaidęs krepšinį už Europos komandas (pirmuosius metus Italijoje, o antruosius—Prancuzijoje) sekantį sezoną žada praleisti Amerikoje ir čia bandys įsitvirtinti kurioje nors profesionalų komandoje. Jis krepšinį yra žaidęs Š. Amerikos lietuvių krepšinio rinktinėje bei Chicagos Nerjes komandoje.

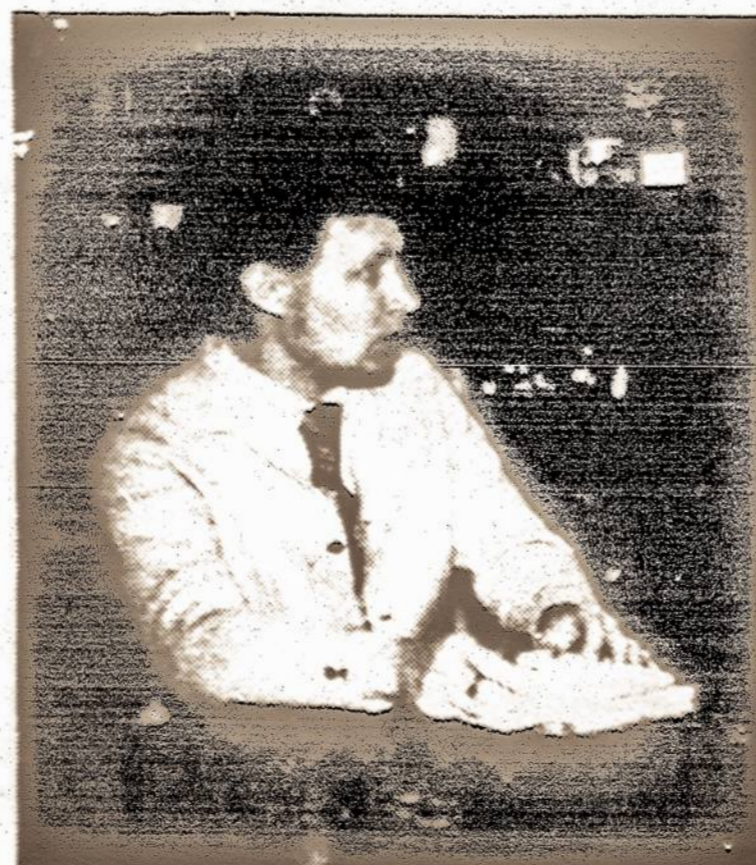
TENISO VARŽYBOS

Chicagos lietuvių teniso klubas rugpjūčio 11-12 dienomis rengia turnyrą tenisininko E. Bačinsko mirties metinėms paminėti. Programoje bus vyrų A, B ir senjorų varžybos, moterų A ir B klasės, jaunių, mergaičių bei vyrų dvejetai. Turnyras bus Marquette Parko aikštėse. Registroja A. Bakaitis.

Mišraus dvejeto turnyras ir Chicagos lietuvių teniso klubo gegužinė bus rugpjūčio 26 d. Valley Hills teniso klube.

TRUMPAI

Norint įamžinti neseniai mirusio sporto darbuotojo Jono Bagdono atminimą, jo vardu norima padaryti vienkartinį inaša į Lietuvių Fondą. Tam reikalui aukas siųsti Algirdui Bielskui, 3000 Ladden Dr., Euclid, Ohio.

A. a. Jonas Bagdonas

Žodis nugali kardą

Vytautas Širvydas

[Tęsinys]

Pirmąjį su tikru tautiniu pagrindu laikraštį Amerikos lietuviams įkūrė Šliūpas su draugais New Yorke, 1885 metais, liepos 2 dieną. Keistu supoolumu, liepos antra yra ir mano gimimo diena, tik trylika metų vėliau. Ar tarp šių liepos antrųjų yra kokio astrologinio ryšio, nežinau, tik žinau, kad koks tai lietuviškas balsas manyje per gyvenimą neleido pasidaryti pilnu amerikonu.

New Yorke gimęs Šliūpo Lietuviškas Balsas po ketverių metų kalvarijų gyvenimą baigė anuometinėje Amerikos lietuvių sostinėje Shenandoahryje. Prieš Šliūpo Balsą New Yorke, kitas Susivienijimo įkūrėjas, Juozas Paukštis, Plymouthe įkūrė rusams priešingą, lenkams prielankią Vienių Lietuvininkų, tačiau, netrukus, kun. Aleksandro Burbos ir Šliūpo paveiktas, savo vaikutį įstatė į tautinį kelią, iš kurio niekad daugiau neišklypo.

Chicagoje į kovos frontą atėjo Antano Olšausko įsigyta savaitinė Lietuva, kurią nuo 1895 metų ėmė redaguoti buvęs Varpo redaktorius Juozas Adomaitis-Dėdė Šernas. Tokiu būdu, buvęs Aušros redaktorius Jonas Šliūpas ir buvęs Varpo redaktorius Juozas Adomaitis į Amerikos lietuvių laikraščius perkėlė šių dviejų mūsų spaudos švyturių anuometinės Lietuvos šviesuomenės tautinius siekimus bei idealus. Vieni Amerikos laikraščiai jų prisilaikė, kiti ne.

Susivienijimo prezidentas kun. Jonas Žilinskas, kuris pavardę vėliau pakeitė į Žilių, 1896 metais įkūrė organizacijos organą Tėvynę, kuris per keturis metus, iki Susivienijimo skilimo, buvo šviesi žvaigždė Amerikos lietuvių laikraštijoje, nes išspausdino nemaža literatūros kūrinių, istorijos raštų ir kitų rimtų dalykų. Gazieta Lietuviszka ir Lietuviškas Balsas, tokiu būdu, susilaukė gražiai naujų įpėdinių, kurie kovą prieš spaudos draudimą palaipsniui padarė kova už nepriklausomą Lietuvą.

Susivienijimo veikėjai nukalė ypatingą ginklą kovoti prieš spaudos draudimą. Mano tėvas apie tai rašė: "Kai mūsų spauda buvo užsmaugta, išeivių būrelis Amerikos laisvės krašte subūrė Tėvynės mylėtojų draugiją, kuri iš narių rinkdavo po penktuką kas mėnuo ir spausdino draudžiamas lietuviškas knygas, kurias vėliau, per knygnešius dovanai, ar pusdykiai platino po Lietuvą."

Draugijos sumanytoju buvo Susivienijimo Centro sekretorius Jurgis Kazakevičius 1896 metais. Jam tuojau pritarė kitas Susivienijimo veikėjas, Tamas Astramskas. Iki draudimas buvo atšauktas, Tėvynės mylėtojų draugija per aštuonetą metų išleido 12-ka knygelių. Ji savo gyvenimą apvainikavo 1910 metais, kada jos pirmininko, Broniaus K. Balučio ypatingai energingu pasidarbavimu, išleido šešetą skoningai apipavidalintų dr. Vinco Kudirkos raštų, iki šiol jokio kito leidėjo nebepakartotų.

Tuo pačiu laikotarpiu nesnaudė ir kiti leidėjai. Susivienijimas išleido 9 knygas, Vienių Lietuvininkų 42, kun. Milukas 56, Olšauskas 43. Vincas Šliakys-Stagaras 35, kun. Petras Saurusaitis 11, Jonas Tananevičius 10. Viso išleista 246 knygos, skaičiumi 278. Tūkstančiai egzempliorių, su iš viso 27,775 puslapiais. Kiek jų per knygnešius pateko Lietuvon, mūsų istorikų dar neištirta tema. Vilniuje 1904 metais pradėjęs eiti Lietuvos Ūkininkas skelbė rusų muitinių Kauno gubernijos konfiskuotų leidinių statistiką, pagal kurią kasmet nuo 1896 metų būdavo sugriebiama vidutiniai apie po 20 tūkstančių egzempliorių. Jei lietuviškų knygų čia būtų buvę tik dešimtas nuošimtis, ir tai būtų 16,000 egz.

Susivienijimo išleistų knygų tarpe buvo anglo istoriko A. E. Freemanio Europos istorija, svarbi tuo, kad vaizdavo Europos mažųjų tautų kovas už politines laisves iš jas slėgusių imperijų. Tokiu būdu galėjo būti įkvėpimas lietuviams. Kitas tautinio įkvėpimo veikalas buvo Simano Daukanto Būdas senovės lietuvių, kurį Juozas Paukštis išspausdino 1892 metais Susivienijimo lėšomis nariams padalinti. Parašęs pirmąją Amerikoje išleistą knygų statistiką, kun. Žilinskas parašė ir pirmąją Amerikos lietuvių istoriją, pirmąją perleisdamas per organą Tėvynę pavadinimu Lietuviai Amerikoje.

Vienu didžiųjų Susivienijimo nuopelnų anuo draudimo metu bene bus 11-to seime paskelbtas konkursas parašyti praktišką lietuvių kalbos gramatiką. Pats konkursas buvo pirmutinis mūsų literatūroje kaip Amerikoje, taip Lietuvoje. Nesitikėta rasti tinkamų žmonių pas Amerikos lietuvius, todėl atsidėta šviesuomene Lietuvoje, kuri, tačiau delsė bemaž tris metus.

Pagaliau, atsiliepė jaunas studentas Petras Avižonis, kuris kun. Žilinskui prisiuntė savo parašytą kitiems studentams gramatikėlę. Kun. Žilinskas ją sugražino, paprašydamas papildyti. Laimei, Avižonis gavo kalbininko Jono Jablonskio pažadą padėti. Tikrovėje, Jablonskis parašė veik visai naują gramatiką, kurią Susivienijimas 1901 metais Tilžėje ir išspausdino, kun. Tumui-Vaižgantui prižiūrint korektūrą. Ji žinoma kaip Petro Kriaušaičio gramatika, nes Jablonskis norėjo, kad Avižoniui būtų paliktas kreditas, todėl prie šio vardo Petras tepridėjo savo slapyvardį Kriaušaitis. Ji buvo pagrindas Valparaiso universitete įvestiems lietuvių kalbos kursams, kur mokytojavo kursų įkūrėjas Bronius K. Balutis, clevelandietis dr. Jonas Vitkus, rašytojas Antanas Tušys ir per anksti jaunu miręs gamtos mokslininkas Zigmas Vitkauskas. Kursai išauklėjo daugiau šimto senųjų Amerikos lietuvių profesionalų, kunigų, veikėjų ir šiaip aukštesnio mokslo siekusio jaunimo.

[Pabaiga]

Vienių, 1979 m. rugpjūčio 3 d.

MAŽOJI LIETUVA VOKIEČIŲ SPAUDOJE

Vasario 16-sios gimnazija surengė gražias Joninių iškilmes, kurios plačiai nuskambėjo vokiečių spaudoje. Vokiečiai Vasario 16-sios gimnaziją mini kaip "Mažąją Lietuvą" Vokietijos žemėje. Čia suminėsime vieną kitą atsiliepiamą iš vokiečių spaudos apie lietuvių gimnazistų pasirodymus.

"Darmstadter Echo" ir "Odenwälder Zeitung" liepos 3 d. laidose patalpino tikrai gražias nuotraukas vaizduojančias tautinius šokius atliktus mergaičių, pasipuošusių gražiais tautiniais rūbais.

Kartu gražiais žodžiais pagerbia mi Vasario 16 gimnazijos mokytojai ir mokiniai. Laikraščiai giria auklėtinių atliktus tautinius šokius, dainas, sporto varžybas ir įvairius žaidimus. Iškeliama gimnazijos paroda. Vėl pabrėžiama lietuviams Joninių šventės prasmė išsivijoje išlaikyti lietuviškąsias tradicijas ir jas perduoti tolimesniems laikams jaunajai kartai.

"Weinheims Nachrichten" (birželio 26 d.) duoda ilgą, beveik akademinio pobūdžio straipsnį apie Joninių šventę, jos prasmę ir jos istorinę eigą lietuvių tautos istorijoje. Laikraštis pabrėžia, kad tokiai prasmingai šventei surengti leidžia tik pati Vasario 16 gimnazijos egzistencija, jaunų lietuvių susibūrimas Huettenfelde.

"Lampertheimer Zeitung" Joninių iškilmes mini birželio 27 dieną ir vėliau liepos 3 dieną. Čia smulkiai aprašoma Joninių šventės kilmė, tradicija ir jos istorinė eigą. Tai rimtas ir kruopščiai paruoštas straipsnis. Vėlyvesniame straipsnyje pabrėžiama, kad Vasario 16 gimnazija vienintelė tokia lietuvių

gimnazija Vakarų pasaulyje. Po varžybų ir dainų dalyvių vaizdingomis nuotraukomis pažymėta, kad svečiai bei žiūrovai į šią Vasario 16 gimnazijos šventę suvažiavo iš visos Vakarų Vokietijos.

"Mannheimer Morgen" liepos 3 d. patalpino gražią 5 lietuvių nuotrauką ir pastebėjo, kad Vasario 16 gimnazijos mergaitės prabangiai papuoštais tautiniais rūbais nustebino susirinkusią visuomenę ir parodė savo tėvynės papročių dalį. Straipsnio antraštė sako, kad "Lietuviai liko savo papročiams ištikimi." Toliau sakoma, kad "Šioje mažoje lietuvių kolonijoje," Rennhofo pilyje, yra vystomos kultūrinės vertybės. Ten stengiamasi toli nuo tėvynės jaunajai kartai tai perduoti, kas tėvynėje kadaise buvo jų papročiai. Aprašoma Joninių šventės istorinė praeitis.

Nusisypsok!

Tik puodas gyvena vien savo vidiniu gyvenimu.

Kai visi kvatoja, sunku suprasti, kuris—iš savęs.

Kai kas savo priešininkus iškelia ligi padangių, kad tik jie netrukdytų žemėje.

Iš visų pažinčių pati naudingiausia—pažintis su savimi.

Minčių lengvumas ne visada iškelia į padanges savo šeiminkus.

Smulkmenas paversk rimtom problemom, atrodys, kad tu galvotas.

WINTER GARDEN TAVERN

SALE VESTUVĖMS IR KITO-KIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

Tel. EVergreen 2-6440

1883 MADISON STREET•BROOKLYN, N. Y. 11227

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Telefonas: Virginia 6-1800

Vienybė, 1979 m. rugpjūčio 3 d.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radzianas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniams ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

Tel. Virginia 8-3800

Free Estimate

Serv-Well Roofing Co., Inc.

All Kinds of Roofing and Sheet Metal Work

METAL CORNICES AND SKYLIGHTS GUTTERS AND LEADERS PUT UP

Tin, Tar, Gravel Slate, Tile and Shingle Roofing—Traffic Top Roofs Asphalt & Asbestos Wall Shingling

77-20 - 101st Avenue

Ozone Park, N. Y. 11417

ĮVAIRIOMS PROGOMS GĖLIŲ GAUSITE

ALICE'S FLOWER SHOP

107-04 JAMAICA AVENUE, RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Maloniai kviečiame kaimynystėje gyvenančius tautiečius atsilankyti arba paskambinti telefonu 846-5454. Vakare 835-4149

ČIA RASITE NUOSIRDŲ LIETUVIŠKĄ PATARNAVIMĄ.

JOSEPH J. GARSZVA

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Undertaker and Embalmer

HAVEN HILL FUNERAL HOME, INC.

104-38 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas 846-1970

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS
LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

600 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211
Tel. STagg 2-5043

Juozas Kavaliauskas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas DEwey 4-5136

VOKIETIJA

Lietuvių Gimnazijos abiturientai

Vasario 16-osios gimnazija šiemet užbaigė 5 jaunuoliai iš kurių 4 išlaikė abiturės egzaminus. Tai Irena Harnerytė-Madel, Romeo Guntheris, Valdas Kemeraitis ir Antnas Žaliukas. Lolita Kudirkaitė iš New Yorko apylinkių, išėjusi 9 klasių kursą, gavo gimnazijos baigimo pažymėjimą.

Tuo tarpu latvių gimnazija Muensteryje šiemet turėjo 15 abiturientų: 6 iš V. Vokietijos, 3 iš JAV, du iš Brazilijos ir po vieną iš Švedijos, Kanados ir Australijos.

Gimnazijos laikraštėlis

Gimnazija išleido 12 puslapių nediduką laikraštėlį, gausiai iliustruotą R. Musonytės, kun. J. Dėdino ir Al. Stankaus-Saulaičio nuotraukomis. Čia duodama trumpų istorinių žinių apie gimnaziją ir trumpi gimnazijos kuratorijos pirm. kun. A. Bernatonio ir direktoriaus V. Natkevičiaus pasisakymai. Laikraštėlį suredagavo S. Zatoriuūtė iš Berwyn, IL. (JAV).

BENDRUOMENĖS VEIKĖJŲ PASITARIMAS

Lietuviškųjų studijų 26-osios savaitės, įvykusios šiemet Belgijoje, Louvain-La-Neuve universitetinėje vietovėje, proga ten susitiko Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir Vakarų Europos kraštų Lietuvių Bendruomenių pirmininkai. Pasitarimai vyko liepos 21 dieną. Darbų tvarkoje, be kitų reikalų, aptartas Vakarų Europos Lietuvių Bendruomenių veiklos derinimas, Tuo būdu surasti tinkamiausių priemonių veiksmingai kelti viešumon lietuvių tautos laisvės bylą.

STUDIJŲ SAVAITĖ

Lietuviškųjų studijų savaitė, 26-ji iš eilės, šiais metais vyko Liuvene, Belgijoje, nuo liepos 20 ligi 27 dienų. Dalyvavo apie 80 dalyvių iš įvairių Europos kraštų, o taip pat iš Šiaurės Amerikos.

PRAŠOME NURODYTI KARO NUSIKALTIMUS PRIEŠ LIETUVIUS!

JAV laikraščiuose, radijo ir televizijos pranešimuose pasirodė žinių apie kai kuriems lietuviams keliamas bylas dėl tariamų karo laiku nusikaltimų. Tam ieškoma liudijimų net iš Izraelio ir iš už geležinės uždangos.

Ryšium su tuo lietuviams labai svarbu surinkti faktus apie okupantų rusų ir apie žydų bei lietuvių komunistų nusikaltimus prieš Lietuvą ir lietuvių tautą. Šiuos duomenis rinkti imasi Amerikos Lietuvių Taryba. Tam tikslui yra užvesta atitinkama kartoteka. Kurie turi tikrų faktų, prašome juos ALTos istaigai (2606 W. 63rd Street, Chicago, Illinois 60629) pranešti, pažymint kas iš minėtų žmonių dalyvavo lietuvių išvežimuose, tardymuose, kalinimuose, kankinimuose, žudymuose. Prašom nurodyti pavardes, nusikaltimo vietas ir datas.

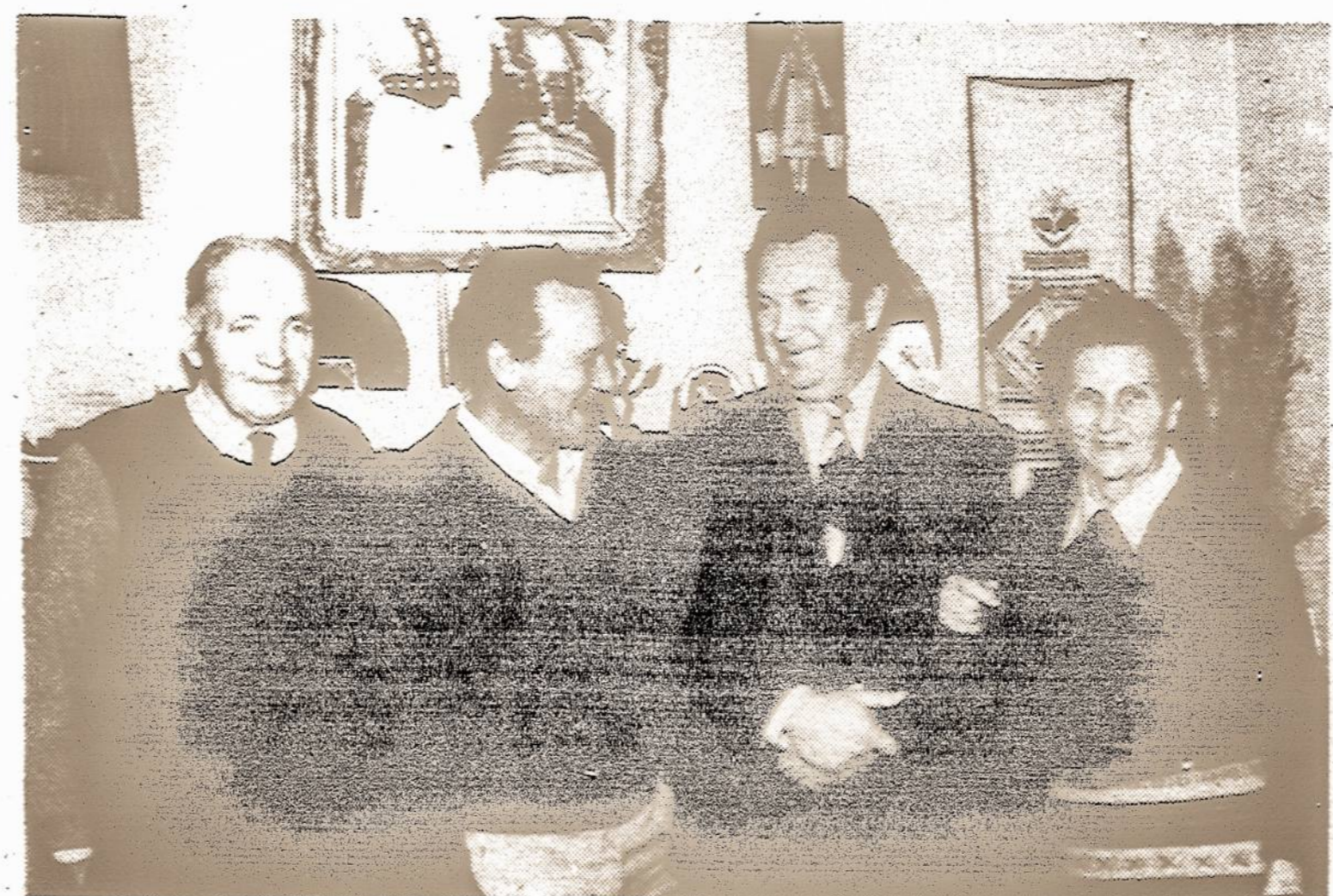
4

Robertas Blažys susitinka su Buenos Aires lietuviu Lietuvių Ratelio patalpose, kur jam buvo padarytas priėmimas. Prano Ožinsko nuotrauka

Svečiai iš Sao Paulo, Brazilijos, Argentinos Lietuvių Balso redakcijoje. Iš kairės: Ona Ožinskienė, V. Banys su žmona. Stovi Algirdas Pumputis su žmona ir dukromis bei Helena Pupelyte.

Inžinierius iš Lietuvos—Robertas Blažys savo viešnagės metu A. L. Balso redakcijoje.

KOVOJA UŽ DISIDENTŲ IŠLAISVINIMĄ

Valstybės sekretoriaus pavaduotojas visuomeniniams reikalams W. D. Blair, atsakydamas į Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininko dr. K. Šidlausko laišką, prašant stengtis išlaisvinti V. Petkų ir kitus lietuvius disidentus, pažymi, kad JAV vyriausybė stipriai reagojo prieš Sovietuose iškeltas bylas kovotojams dėl žmogaus teisių. Be oficialių protestų, Amerika atšaukė ar atidėjo kai kuriuos aukštų pareigūnų vizitus ir sulaukė leidimus į Sovietų Sąjungą išvežti kai kuriuos aukštus technologinius reikmenis, jų tarpe ir didįjį kompiuterį, kurio

norėjo TASS žinių agentūra. Tos priemonės padėjo kai kuriems disidentams išvykti iš Sovietų Sąjungos. Valstybės departamentas užtikrina, kad ir ateityje rūpinsis įkalintais kovotojais dėl žmogaus teisių ir norinčiais išvykti iš Sovietų Sąjungos.

NAUJA TENISO VADOVĖ

ŠALFAS sąjungos lauko teniso sekcijos vadove nuo liepos 7 d. paskirta Ramunė Dičienė, dabartinė Chicago lietuvių teniso klubo pirmininkė.

ARGENTINA

Robertas Blažys, Lietuvos Mokslų Akademijos Fizikos instituto vyriausias inžinierius, atvyko iš Vilniaus pasisvečiuoti pas pusbrolių Z. Markevičių, gyvenančių Rio Cuarto, Kordobos provincijoje. Taip pat viešėjo ir Rosario bei Buenos Aires miestuose. Lietuvių Ratelyje jis susitiko su Buenos Aires lietuviu ir jam suruoštos išleistuvės. Atgal į Vilnių jis išvyko liepos 15 d.

Inž. Jonas Gaidimauskas, Argentinos Lietuvių Centro susirinkime buvo išrinktas šios organizacijos vicepirmininku. Inž. Gaidimauskas yra gerai žinomas ne tik lietuvių, bet ir argentiniečių tarpe. Jis turi svarbias valdiškas pareigas ir dirba Consejo Federal de Inversiones ir dažnai keliauja po visą Argentiną. Jis neseniai Tucuman mieste skaitė paskaitą apie viešųjų darbų administravimą.

Ricardo Kalybatas iš Chicagos atvyko pavišėti pas savo tėvus į Buenos Aires. Jis čia susituokė su savo sužadėtine Maria Cristina Tores, kuri vėliau vyks į Chicago nuolatiniam apsigyvenimui.

Profesorius Pedro Krapovickas, kuris profesoriauja Salvador ir La Platos universitetuose, dalyvavo archeologų, antropologų ir sociologų kongrese. Kongresas įvyko Curco mieste, Peru valstybėje, kur buvo susirinkę apie tūkstantis šių sričių mokslininkų iš viso pasaulio.

Argentinos Lietuvių Centre liepos 22 d. buvo surengtas Išeivių dienos minėjimas ir Onų pagerbimas. Buvo paskaita, kurioje prisimintas ir Dariaus-Girėno žygis į Lietuvą. Onines atžymėjo ir Birutės draugija savo patalpose, o Lietuvių Ratelio sodyboje liepos 22 d. buvo paminėta Argentinos Nepriklausomybės šventė.

ANGLIJA

Pranas Duoba mirė liepos 23 d. Londone. Buvo žymus lietuvių veikėjas, gyveno Lietuvių namuose, Londone. Po gedulingų pamaldų palaidotas Šv. Patriko kapinėse, lietuvių skyriuje.

Londono lietuvių bažnyčios choras, vadovaujamas J. Černio ir Vinco O'Brien, surengė neformalų draugišką pagerbimą kompozitoriui St. Gailevičiui, iš Kanados, atostogaujiam Anglijoje.

Floridos lietuvių klubo biuletenio Lietuvių žinios redakcija dabar sudaro: Julija Adienė, Kęstutis Grigaitis ir Bronius Kliorė. Biuletenio adresas: 4880—46th Ave. North, St. Petersburg, Fl. 33714.

SKAITYKITE IR PLATINKITE VIENYBĖ! JI YRA NE TIK PASAULYJE SENIAUSIAS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, BET IR VIENINTELIS LEIDINYS, KURIS TOLERUOJA ĮVAIRIAS ŽINIAS BEI NUOMONES VISOKIAIS KLAUSIMAIS.

VIENYBĖ, 1979 m. rugpjūčio-August 17 d.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

• Edm. Juškys, konsulas ir I-sis Sov. Sąjungos ambasados Washingtono sekretorius, prisijungdamas rusų kalba Sovietų Pilietybės įstatymo leidinį, adv. Charles P. Kal—Pabaltiečių lygos pirmininkui apgailestavo, kad neturi anglų kalba to įstatymo vertimo. Advok. Kal tuoj paprašė ir JAV Ambasados Maskvoje Sovietų Pilietybės įstatymo vertimo. Gavus to įstatymo originalus ir padarius analizę, bus sušauktas Pabaltiečių Advokatų ir Teisininkų lygos narių susirinkimas, kuriame bus apsvaistytas Sovietų Pilietybės įstatymo pritaikymas pabaltiečiams ir bus priimtos tuo reikalu rezoliucijos ir paskelbtos platesnei visuomenei ir valdinėms įstaigoms memorandumas.

Prof. dr. Arūnas Liulevičius yra parašęs anglų kalba brošiūrą apie Vilniaus universitetą. Brošiūra iliustruota, vos 12 puslapių ir šiomis dienomis išeina iš spaudos.

Dr. Augusta Šaulytė, ši pavasarį baigusi medicinos mokslus, išvyko į Buffalo, N. Y., kur atlieka rezidentės praktiką. Dr. A. Šaulytė yra dr. Augustos ir dr. Vacio Šaulių duktė.

Rašyt. Anatolijaus Kairio trijų veiksmų komedija "Ku-ku" Adelaidėje, Australijoje suvaidino Lietuvių "Vaidilos" teatras, Lietuvių katalikų centro salėje. Režisavo V. Opulskis.

Povilas Putrimas, ilgametis Cicero verslininkas, Šv. Antano taupymo ir skolinimo bendrovės viceprezidentas liepos 15 d. atšventė 85 m. sukaktį. Ta proga buvo surengtos šaunios vaišės. Sukaktuvininkas Ciceroje turi maisto krautuve.

Prisiminti Atlanto nugalėtojai

Prie Dariaus-Girėno paminklo Marquette parke buvo šių Atlanto nugalėtojų skrydžio į Lietuvą prisiminimas liepos 22 d. Iškilmės, kurias surengė šių didvyrių vardu pasivadinęs Amerikos Legijono postas, sutraukė 300 žmonių. Anksčiau toki paminėjimai būdavo kur kas didesni—būdavo platesnis programos ir žmonių susirinkdavo virš tūkstantinės.

Šiomet, šalia kitų kalbėtojų, žodį tarė gen. konsulė Juzė Daužvardienė. Buvo padėti gyvų gėlių vainikai.

Pranas Puidokas, buvęs Rochester, N. Y. lietuvių radijo valandos vedėjas ir organizacijų darbuotojas, buvo atvykęs į Chicago aplankyti savo brolio ir pažįstamų.

Šiuo metu Chicago šauliai daug rūpinasi pasiruošti sidabriniam jubiliejui. Mat, vėliau sueina 25-eri metai, kai Chicagoje susiorganizavo pirmoji šaulių kuopa, vėliau paplitusi visame pasaulyje. Minėjimas vyks rugsėjo 15-16. Ta proga bus išleistas puošnus leidinys yra Jonas Jasaitis ir kiti komisijos nariai susirinkę daug vertingos medžiagos.

Korp. Neo-Lithuania suvažiavimą šaukia rugsėjo 1-3 dienomis Tabor Farmoje, Sodus, Mich., kuriai dabar vadovauja Valdas Adamkus. Laukiama dalyvių iš visos Amerikos.

Santaros Šviesos suvažiavimas yra rengiamas rugsėjo 6-8 dienomis Tabor Farmoje, Sodus, Mich.

PLB valdybos pirm. Vyt. Kamanas ir kiti tos valdybos nariai: kun. A. Saulaitis ir M. Šilkaitis davė pranešimus apie IV-jį lietuvių jaunimo kongresą Anglijoje ir Vokietijoje Jaunimo Centro kavinėje rugpjūčio 3 d.

Marija Stankuvienė-Saulaitytė, mokytojavusi Maryland universiteto Europos skyriuje, pradės dėstyti Illinois universiteto Chicago Circle lietuvių kursuose. Rugpjūčio 11 d. atvyko iš Vokietijos pokalbiui su slavistikos skyriaus vedėju ir su vyru Algiu Stankum-Saulaičiu apsigyvens Chicagoje.

Jonas Račkauskas, 75 m. amžiaus mokytojas, buvęs gimnazijos direktorius, mirė liepos 28 d. Palaidotas liepos 31 d. šv. Kazimiero kapinėse. Velionis priklausė Švėkšniškių draugijai, Mokytojų sąjungai, Lietuvių Fondui, Ateitininkų sėdraugių sąjungai.

ARTIMIAUSIEJI RENGINIAI CHICAGOJE

Rugp. 24 d. LB Vidurio Vakarų apygardos valdybos vakaronė Šv. Tėtimo reikalams aptarti, Jaunimo centro kavinėje.

Rugp. 25 d. Cicero lietuvių medžiotojų ir žuvautojų klubo metinė gegužinė šaudyklos laukuose.

Rugp. 26 d. Šakiškių klubo gegužinė Vyčių sodelyje.

Lietuvių republikonų Illinois lygos metinis išvažiavimas įvyks J. Briedžio sodyboje, Lemonte.

Rugp. 31—rugs. 7 d. ruošiamas Lietuvių Katalikų mokslo akademijos suvažiavimas ir Vilniaus u- to 400 metų sukakties minėjimas Jaunimo centre.

Rugsėjo 9 d. LB Lemont apylinkės gegužinė Umbrasų ūkyje.

D. L. K. Vytauto 550 metų mirties sukakties minėjimas įvyks šaulių salėje. Ruošia Vytauto D. šaulių rinktinės.

Rugsėjo 15-16 d. Vytauto D. Šaulių rinktinės 25 m. sukakties minėjimas Šaulių namuose.

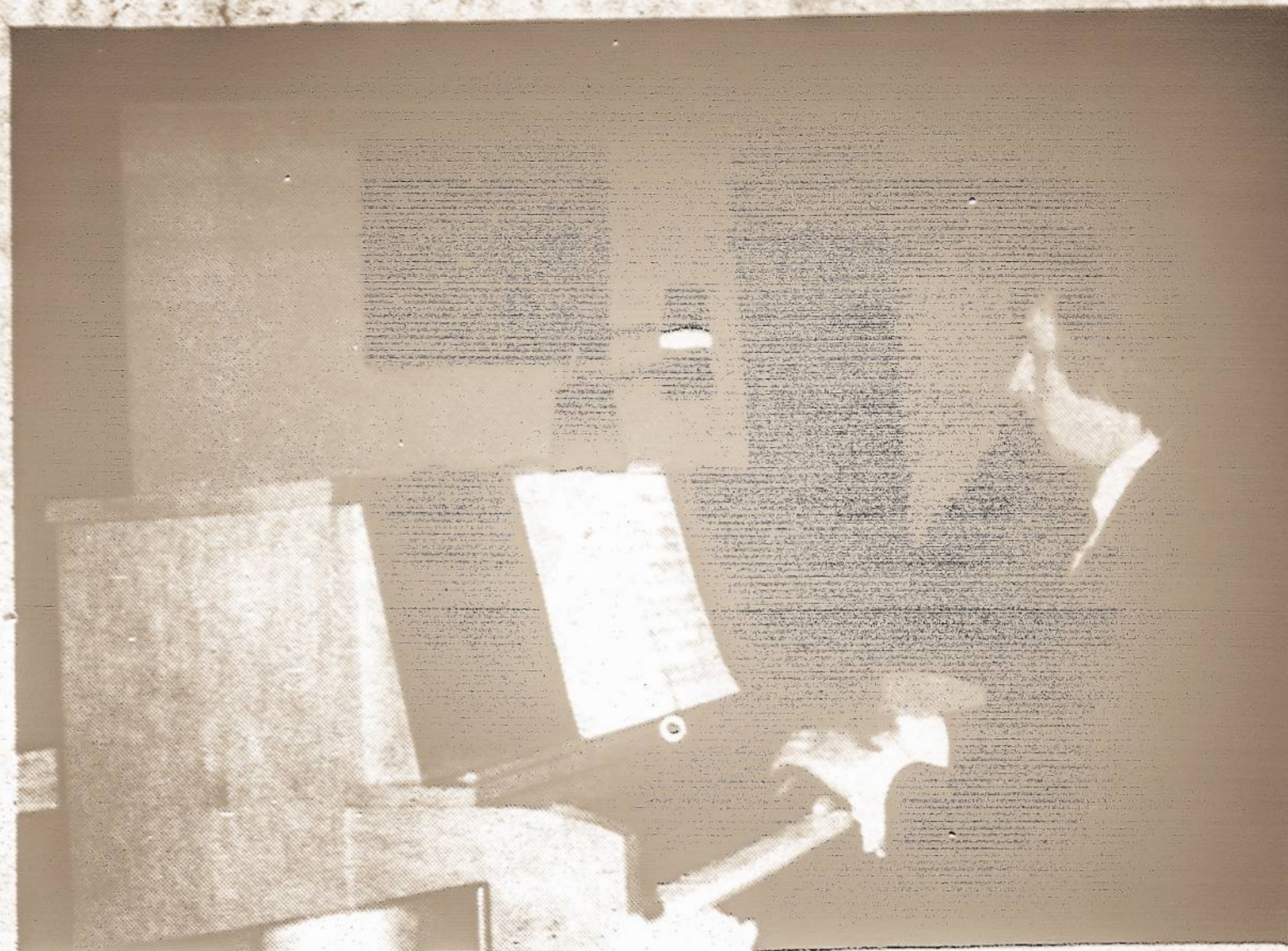
Rugsėjo 18 d. Vargonininkų bei muzikų seimas Jaunimo centre.

Rugs. 21 d. LB Vidurio Vakarų apygardos vakaronė LB IX Tarybos reikalams aptarti, Jaunimo centro kavinėje.

Rugsėjo 22 d. Draugo dienraščio balius Jaunimo centre.

Rugsėjo 28—spalio 7 d. Dail. Eleonoros Marčiulionienės kūrinių paroda Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre.

Rugs. 30 d. Liet. enciklopedijų pristatymas. Liet. tautiniuose namuose, ruošiamas korp! Neo-Lithuania, Chicago skyriaus.

Kompozitorius Darius Lapinskas, neseniai baigęs rašyti naują operą, kurią pavadino Amadar vardu. Poetas Kazys Bradūnas parašė šiai operai libretą, panaudodamas Don Žuano temą, kuri atsispindi Mozarto Don Giovanni operoje ir Oskaro V. Milašiaus Miguel Manara misterijoje. Operai rašyti Darius buvo gavęs Lietuvių Fondo stipendiją.

Ed. Šulaičio nuotr.

Muzikas Faustas Strolia ne vien tik svetimus vaikus moko muzikos. Jis yra suorganizavęs orkestrėlį tik iš savo šeimos narių. Ed. Šulaičio nuotraukoje matomi grojant Tomas, Jonas, Matas ir pats Faustas Strolia.

LIETUVIŲ KONGRESE CLEVELANDE KALBĖS LIETUVOS GENERALINIS KONSULAS

Amerikos Lietuvių devintajam Kongresui rūpestingai ir sėkmingai ruošiamasi, taip Cleveland, Ohio kur kongresas įvyks, taip ir ALTos centre Chicagoje. Amerikos Lietuvių Taryba tokius kongresus šaukia kas penkeri metai. Vėliausias buvo 1974 m. Chicagoje. Šiomet šaukiamas spalio 13-14 dienomis Hollenden House patalpose, 610 Superios Ave., Cleveland, Ohio ALTos skyriai ir ALTą sudarančiosios organizacijos prašomos išrinkti savo delegatus į lietuvių kongresą ir paskatinti gausiau dalyvių į jį vykti.

Chicago Lietuvių Tarybos posėdyje. Teodorui Blinstrubui ši reikalą išryškinus, buvo numatyta didesnę lietuvių skaičių iš Chicago ir kongresą autobusais nuvežti.

Kongrese kalbės ir Lietuvos generalinis konsulas Anicetas Simutis iš New Yorko. Tema: "Lietuvos laisvės klausimas išeinant iš nuotaičių Washingtono ir iš tarptautinės situacijos." Bus ir kitų parinktų kalbėtojų.

Ryšium su Clevelande įvyksiančiuoju Lietuvių Kongresu, ruošiamas programos leidinys su įvairių organizacijų ir pavienių asmenų sveikinimais, kuo rūpinasi Kongreso finansų komitetas, kuriam vadovauja dr. Jonas Valaitis. Po kongreso numatoma išleisti kongreso darbų knyga.

MIELI SKAITYTOJAI,

Kartais gauname laišku, kuriuose nusiskundžiama, kad Vienybė neišleidžiama laiku, vėluojama ir t. t. Dėl vėlavimo, tai nebūtinai Vienybės kaltė. Ne tik Vienybės, bet ir kitų laikraščių dažnai ir paštas laiku nepristato.

Į pagrįstus nusiskundimus kreipiame dėmesį ir darome viską, kas tik galima. Skaitytojus norime ir stengiamės patenkinti.

Bet iš savo pusės, mieli skaitytojai, irgi turime tam tikrų pageidavimų. Visi žinome, jog, kainoms kylant, laikraščio leidimas pasidarė beveik neįmanomas. Vienas po kito užsidaro ne tik amerikietiški, bet jau ir lietuviški laikraščiai. Stengiamės, kad Vienybės toks likimas neištiktų.

Nuo Jūsų, mieli skaitytojai, pareis, ar Vienybė ateityje gyvuos ar ne. Jūsų pastangos nulems—ar laikraštis toliau galės rodytis.

Todėl kviečiame į talką: atnaujinkite savo prenumeratas be raginimo! Jeigu galite—pridėkite aukų laikraščiui sustiprinti. O kas svarbiausia—atsiųskite ir naujų prenumeratų. Seniesiems skaitytojams kasdien mirštant, vienybiečių šeima vis mažėja, o būtinai reikia, kad ji didėtų.

Tad laukiame Jūsų, mielieji skaitytojai, daugiau paramos šiandien—rytoj gali būti jau per vėlu.

Vienybės leidėjai

VIENYBĖ

THE OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD

Was established in 1886 by Juozas J. Paukstys in Plymouth, Pa. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Vienybė is published bi-weekly by Valerie Tyšliava and son Joseph N. Tyšliava. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor Valerie Tyšliava; Assistant Ann Waivada; Business Manager and Photo Editor Joseph N. Tyšliava; Senior Editor Vytautas Širvydas. Contributing Editors: Demis Jonaitis, Juozas Kreivėnas, Edvardas Šulaitis, Vytautas Zalatorius.

Subscription rates: \$10.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved. Editorial and Administrative Offices at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: APplegate 7-7257.

Vytautas Širvydas

mes

Kadangi tėvams savo vaikai rūpi, tai Amerikos ir Lietuvos lietuviams teisėtai rūpi jų jaunimas, nes čia išeivijos ir tautos atėitis. Tokiu būdu dėmesio sukėlė jau ketvirtas iš eilės Pasaulio Lietuvių jaunimo sąjungos kongresas, toli nuo Amerikos, bet arčiau Lietuvos, prasidėjęs linksma stovykla ties Londonu, gražiu koncertu Londone, o pasibaigęs posėdžiais Vakarų Vokietijoje. Liko bendras išpuodis, kad tėvų pinigais gražiai pasižmonėta, bet esmėje "Buvo dūda Vilniuje, ale nedūdavo." Vienintelis ryšys tas, kad jie jauni ir lietuviai. Bet nepajusta, kad čia Maironio "Jaunoji Lietuva" ar Pietario istorinė apysaka "Algimantas", kurio paskutiniai sakiniai taip skamba: "Lietuva dar miegojo, bet stipriose jaunų Algimanto, Erdvilo ir Skirmanto rankose ji rengėsi pabusti, stipri ir galinga. Iš lengvo."

Ne Lietuvoje gimusiam lietuvių jaunimui tenka spręsti nelengvas galvosūkis, kurį Amerikoje gimusiam italų jaunimui aną dieną Amerikos italų kongrese priminė jų milijoninio fondo pirmininkas John A. Volpe: "Kas, kur ir kokie mes esame?" Dalykas, sako, ne tiek politinis ar visuomeninis, kiek kultūrinis dvasios apsisprendimas. Vienu italų kongreso nuosprendžių buvo pasiryžimas skatinti savo jaunimą būti dvikalbiu: mokėti savąją ir anglų kalbą. Mūsų čia gimęs jaunimas, nežiūrint tėvų ir lituanistinių mokyklų pastangų, atrodo, jau yra apsisprendęs būti vienakalbiu: mokėti ir vartoti vien anglų kalbą, kaip senovėje mūsų bajorai tevartojavo lenkų. Gyvenimo sąlygos Lietuvoje, atrodo, jaunimą verčia būti dvikalbiu: turi mokėti ir savąją ir valstybine rusų kalbą. Vienakalbiu Amerikos mūsų jaunimui tokiu būdu nelengva išspręsti, ką jis gali Amerikos gyvenimo sąlygose atlikti tautos gerovei bei germ vardui, jei nori būti ažuolais, o ne krūmokšniais. Šalia to nėra priemonių jaunimui plačiau anglų kalbą išsikalbėti, nes Vienybės English Section ir Bendruomenės leidžiamas mėnesinis Bridges dar nesulaukia tiek paramos prenumeratomis ir rašiniiais, kiek klausimo svarba reikalauja.

Šen ir ten kukliai paminėta 36-ųjų tomų Lietuviškos enciklopedijos ir šešeto tomų anglų kalba Lituanica išleidimo pabaigtuvės. Prof. A. Klimas sprendžia čia "didžiuliai lietuvių kultūros šaltiniai," nors pripažįsta, kad tik "apie du penktadaliai skirta įvairioms lietuviško gyvenimo apraiškoms." Reiškia, Amerikos lietuviui būtų užtekę 14-kos tomų vietoje 36-ųjų, kurie dažnai "gremėzdas" mažam privatiniam knygynėliui. Tai buvo Vienybėje iškelta jau pirmiems tomams pasirodžius, nurašytiems iš nepriklausomoje Lietuvoje išleistų dešimties. Lietuvoje "visa žmonišką" pilnumas buvo vietoje, bet netiko Amerikos lietuviui, kuriam bendrieji žmoniškos ir mokslo klausimai prieinami puikiose anglų kalba enciklopedijose. Amerikos lietuviui tesvarbu Lietuva ir kas lietuviška. Todėl būtų užtekę 14-kos tomų.

Prof. Klimas iškelia tai, kad Enciklopedijoje pavaizduota itin pilnai baltistika (archeologija, kalbotyra, tautosaka). Jis ypač vertina XV-ą tomą "Lietuva," kur tikras aruodas informacijų apie Lietuvą. Spragas ištaisius, ši tomą vertėtų išleisti atskira knyga lietuvių ir anglų kalbomis. Toks tomas gera anglų kalba (su gera rodykle) būtų neįkainojamos vertės amerikiečių akademikams ir universitetų knygynams.

Senieji Amerikos lietuviai turi vieną priekaištą Enciklopedijai. Kadangi redakcijos štabe vengta turėti bent vieno senųjų ar čia gimusio Amerikos lietuvių, jų istorija nuo imigracijos pradžios 1869 m. iki 1945 m. gana spragota. Dalyko neužgydė (kaip buvo galima laukti) nei šeši Lituanica tomai. Ir čia redakcijoje nebuvo nė vieno senųjų Amerikos lietuvių ar čia gimusio mūsų akademiko. Šeštąjį tomą spausdinant, apsižiūrėta, kad III-čiame praleista tokia enciklopedijai ypatingai svarbus rašinys Lithuanians in the United States. Todėl paskubomis gauta K. J. Jurgėlos sudurstytas 9 puslapių straipsnis, kuris šaltiniuose nesumini nei

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

DĖL VISUOMENES SKALDYMO

Labai gaila, bet mūsų per gausu palinkimo gerbti tik savo nuomones ir kitų nuomones laikyti vertomis persekiojimo, mirtinomis nuodėmėmis. LB tebeturi paragrafus dėl pašalinimo iš bendruomenės. Be jokių paragrafų buvo ir tebėra iš visuomeninio ir kultūrinio darbo gaminjami vadinami ryšiai su tėvyne šalininkai. Šie palinkimai visai nepitinka visuomenei, kuri dedasi kovojanti už savo ir tėvynės laisvę.

Pagaliau prigyvenome nuotaikas, kurios atsiranda politinei išeivijai subyrant. Prireikė LB bendruomenę "reorganizuoti" ir t. t. Iš ALTos kilusi "perorganizavimo" idėja jau davė reorgus—išeivijos tautinę gėdą. Keista, kad iš to niekas nepasimoko (gal nenori!). Šiuo metu jau laukiama, kad bus perorganizuojama ir kitų kraštų išeivija, tik gal VLIKo iškabomis.

Visokių logikų ir šiaip plepėjimų jūroje skaldymasis ieško pateisinimo. Iš tikrųjų yra taip, kad ir nekokių vadovų atstovaujama visuomenė visgi galingesnė už kad ir

geresnių vadovų atstovaujama susiskaldžiusią visuomenę. Šie laikai lietuvių tautai yra baisiai sunkūs, reikalauja didžiausio ir vieningo jėgų ir resursų įtempimo. Kas ir kieno vardu skelbia skaldymąsi, yra tautinis piktadaris. Nieks daugiau!

Išeivijos sąlygose nesusiklausantiems nėra jokių sankcijų ir nereikia. Esame išėję tokią gyvenimo mokyklą ir visi dedamės tokiais dideliais patriotais, kad nėra pagrindo nelaukti aukšto mūsų žmonių visuomeninio ir tautinio susipratimo. Visų avių kailiai turėtų būti jau pažįstami. Ir vilkai avių kailiuose turėtų būti pažįstami.

Išeivija turi sunkų ir atsakingą egzaminą: valstybingumo egzaminą. Apie sėkmingą šio egzaminą išlaikymą ar neišlaikymą nieko vertingo ir tikro gal nepasakys dabartis ir šiaip laikraščiai. Tik ateity kas nors pasvers kūrybos ir griovimo darbus. Kas šių svarstyklių šiuo metu nebijo, ar tas vertas būti geros valios žmonių išklaustas?

PAŽADAI IR PADAŽAI

"Tėviškės žiburių" bendradarbė Valsiūnienė iš Venezuelos piktinasi Bendruomene, kuri susivaziavo Toronto ir daug visko prikaltėjo, visokio veikimo prižadėjo, o po susivaziavimo paaiškėjo, kad nieko naujo neatsitiko—tų kalbų ir pažadų lyg nebūtų buvę.

Ponia Valsiūnienė jaudinasi labai pagrįstai, bet labai pavėluotai. Visokių daug žadančių susibuvimų turėjome daug. Buvo visokių pažadų, bet ne tik po Toronto, bet ir anksčiau niekas nesirūpino gausiais ir gražiais nutarimais bei pažadais. Pažadus užmiršusiems ir visokias rezoliucijas į užmarštį nuskandinusiems veikėjams niekas nenuitarė jokių papeikimų. Kodėl tai turėtų būti daroma grįžus iš Toronto?

Dabar jau ne laikas verkauti, kad 70% išeivijos jaunimo kuria mišrias tautines šeimas. Emigracijos pradžioje turėjome priebėgas—lietuvių išeivių kolonijas. Kas nunešė pvz. Valsiūnienę į Venezuelą pas kitataučius? Kas dabar Amerikoje retina lietuviškas kolonijas ir nesulaukia nuo mados keltis į užmiesčius? Pagrindinė tautinio išsilaikymo

galimybė nėra nei vien spauda, nei suvažiavimai, nei šiaip pramogos. Lietuvoje lietuviai nenutausta, nes jie turi ne tik po kojomis savo žemę, bet ir savo aplinką, savo bendruomenę. Išeivijoje bet koks nuo lietuviškos kaimenės atsiskyrimas reiškė ir tebereiškia, kad nuklydusius—anksčiau ar vėliau—pagaus kitatautiški vilkai.

Dabar reiktų išeivijos tautinio atgimimo. Ir tai reiktų pradėti nuo lietuvių telkimo į lietuviškas kolonijas. Žiū—aš žinau, kad pučiu prieš vėją! Niekas jau pakrikusių ir tautines kolonijas nepatrauks. Niekas ir visų kitų išeiviškųjų tautinių bėdų nepalengvins. Visokios priemonės tėra laikinos ir veikia tik taip, kaip aspirinas nuo galvos skaudėjimo—tik laikinai, ir negydo, o tik apsvaigina.

Visgi mūsų pačių susiramnimui (ir apsisvaiginimui) malonu, kad vyksta seimai ir susivaziavimai, kad pakalba, kad nutaria, kad neva žada ką nors pozityvaus daryti.

Paprastai būna saldūs padažai. Saldūs ir pažadai. Kai kada dalis jų įvykdoma.

Astramsko SLA istorijos, nei knygos "J. O. Širvydas," kurios yra aukso kasyklos Amerikos lietuvių istorijai.

Tokiu būdu per neapdairumą Algirdas Budreckis apie Lithuanian Alliance of America (nors mini Astramsko istoriją kaip šaltinį) rašo: "After the separation (?) from the Catholic Alliance (1901) and final settlement of financial matters (1906) the new charter was registered in 1908." Tikrovėje Susivienijimui Lietuvių Amerikoje nereikėjo jokio naujo čarterio, nes atskilę katalikai (o ne antraip) pripažino SLA teisėtą senų kūną ir sugrąžino neteisėtai pasisavintą čarterį, įregistruotą Pensylvanijos valstijoje Juozo Paukščio 1889 m., patys išsiimdami savo naujai organizacijai naują čarterį 1905 m. (ne 1908 m., kaip Bivrašo). Ši faktą patyli ir dr. A. Kučas savo straipsnyje apie katalikų Susivienijimą 1976 m. išėjus autoritetingai SLA istorijai, lietuviškos ir angliškos enciklopedijos straipsniai apie mūsų susivienijimus reikalingi nuodugnaus perrašymo ir pataisų.

STEBĖTOJO PASTABOS

Užsienio latviai suruošę išpūdinę Latvių dieną netoli dabartinės Latvijos, būtent, švedų valdomos Gotlando salos mieste Visby, kurio pavadinimą pirmasis Vienybės redaktorius D. T. Bačkauskas norėjo prigydyti mūsų kalbai kaip "vaizba-prekyba" ir "vaizbūnas-pirklys." Gilioje senovėje, iš Visby iš tikrųjų vyko plati prekyba su to meto Latvija bei Lietuva. Šiomet į Vysby suvažiavo apie 6 tūkstančiai užsienio latvių. Didysis brolis Maskvoje taip supyko, kad atšaukė visas, kurias buvo davęs dviems šimtams lankyti Rygą. Šalia to, iškėlė ir protestą švedų vyriausybei, į kurią ši neatkreipė dėmesio.

Nors Amerikos lietuviai neturi centrinio fondo teikti stipendijas mokslus einančiam jaunimui, kokių šio šimtmečio pradžioje buvo dr. Jonė Sliūpo ir Vienybės žmonių puoselėjama Aušra, šen ir ten senieji Amerikos lietuviai yra testamentais palikę pinigų šiam svarbiam, kaip ir lituanistinės mokyklos, mūsų tautiniam reikalui. Be \$40,000 Krukono palikimo Lietuvių fonde, kuriuo dar niekas nesinaudoja, nuo 1964 m. Bowdoin kolegijoje, Maine valstijoje, veikia pensijon išėjusio Amerikos laivyno gydytojo dr. J. M. Bachulio motinos Antaninos vardu fondas, kuris šiandien turi \$30,000 ir jau yra davęs kelias stipendijas. Prof. J. Gimbutas iškelia, kad nuo 1964 m. Bostone veikia Kazimiero Pratapo \$20,000 palikimas, išdalinęs arti \$20,000 stipendijų. Marijanapolio kolegijoje kun. Jono Navicko fondas kasmet duoda po stipendiją, o sandariečių klubas Brockton, Mass., kiekvienais metais padalina po tūkstantį dol. Susivienijimas Lietuvių Amerikoje turi Fondaciją, kuri teikia stipendijų. Gal jau laikas sudaryti visų žinomų fondų sąrašą ir paskelbti anglų kalba Vienybės skyriuje, kad mūsų jaunimas žinotų, jog fondų yra ir kad galima gauti stipendijų. Mokslui brangstant, tai būtų naudinga informacija.

Kovo 19 d. sukako 7 metai pagrindžio Lietuvos katalikų bažnyčios kronikai. Jei tikėti komisarų policijai, Kronikos nugarkauliu esąs pareigū neleidžiamas eiti vyskupas Steponavičius. Policija yra areštavusi keletą Kronikos plintojų, bet leidinys "nieko neboja, vis labiau bujoja." Sukaktį minėdama, redakcija sako, už ją stoja šimtai "viską rizikuojančių lietuvių." Čia vėl pasiteisina prof. M. Biržiškos žodžiai, kad visą išlaisvinimo darbą atliksią lietuviai Lietuvoje, ne užsienyje. Nėra žinoma, kiek skaitytojų Kronika pasiekia Lietuvoje, bet Amerikos lietuviams ji dėkoja, kad plačiai po pasaulį ši tiesos žodi paskleidžia ir, be abejo, daugiausia skaito.

Lietuviškumo žymių nykimas mūsų parapijose privalėtų priversti susirūpinti Kunigų Vienybę ir Religinę šalpos dvi organizacijas, kurių vyriausiu uždaviniu šiandien, rodos, yra persispausdinti ir plačiai Vienybė, 1979 m. rugsėjo 14 d.

lietuvių bei anglų kalbomis išplatinti Lietuvoje slaptai leidžiamą Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką. Mūsų parapijose dalykai žymiai pablogėjo nuo 1970 metų, kada kun. Andrius Baltinis davė Aidų žurnalui savo paskaitą, skaitytą suvažiavimui Kanados Toronte. Paskaitininkas tada dar reišė viltį, kad jį nepatikslinta "lietuviškoji pasaulėžiūra" ir toliau būsianti "lietuviškos parapijos pagrindas." Lietuviškas parapijas kurdami, pirmieji senieji Amerikos tikintys lietuviai juto pareigą palaikyti ryšį su Dievu savo gimtąja kalba. Tų senųjų jaunimui gimstant ir išaugant Amerikos salygoje, šią tikinčio lietuvio kataliko pareigą vis lengviau buvo galima atlikti anglų kalba. Tokiu būdu lietuviškumo žymės nesulaikomai ir dingsta mūsų parapijose. Kun. Baltinis pareiškė: "Mūsų parapijos Amerikoje buvo lietuviškos palaikymo židiniai, todėl negalime ir niekad negalėsime būti patenkinti dabartine padėtimi, nepaieškant tikslų priemonių jai taisyti." Kun. Baltinio žodžiai, tačiau, rodosi, pataikė į kurčias ausis.

Stebint mūsų veiksmų viršūnėse naujus valsus bei kadrius, verta prisiminti kai kurių mūsų amžinųjų pesimistų pažiūras. Žurnalo Naujoji Viltis redaktorius dr. J. Balys neturėjo naujų vilčių, kada Dirvoje 1971 m. rašė: "Visiškai nesvarbu, koks bus VLIKas ar ALTas. Skirtumas bus mažas, ar bus veiklus ar neveiklus, kol nepasikeis JAV užsienio politika. Jokie bendruomenininkai ar frontininkai, jokios JAV Kongreso rezolucijos čia stebuklų nepadarys."

Pasaulinis šachmatų čempionas sovietų Anatolis Karpovas, 28 metų, susituokė su ruse Irina, 25 metų, ir medaus mėnesį praleido važinėdami po Lietuvą, Latviją ir Estiją, kurios Maskvai yra "Vakarai."

Lietuviškų gimnazijų istorija kada nors bus dėkinga istorikams tema, nes jos išauklėjo tautinės sąmonės sąjūdžiui stambių lietuvių. Vyksmą pradėjo liūdnais caro laikais Marijampolės ir Suvalkų gimnazijos, kur lietuvių kalbos dėstymas buvo ne privalomas, bet savanoriškas. Lietuvių kalbos kursai Valparaiso universitete ir kai kuriose kunigų seminarijose Amerikoje, nors neturėjo gimnazijai lygių mokslo laipsnių, bet išauklėjo šimtus gerų veikėjų Amerikos lietuviams. Gražių vaisių davė lietuvių karo pabėgėlių gimnazija Voroneže ir lietuvių gimnazija Vilniuje. Dar per anksti pasakyti, ką duos Vasario 16 gimnazija Vokietijoje, atsiradusi išvietintųjų lietuvių pastangų dėka Diepholze. Amerikos lietuviai yra ją stipriai parėmę pinigais ir mokiniais. Tačiau ateitis priklauso išimtinai nuo Vokietijos lietuvių, nes gimnazija išlaiko Vokietijos vyriausybė, suteikianti kasmet iki pusės milijono markių. Ji jau raukosi, nes Vokietijoje gimusių mokinių skaičius suskaitomas pirštais.

Šiomet iš viso buvo 60, kurių trečdalis—iš kitur. Galima sakyti, ši gimnazija yra Vokietijos dovana lietuviams, nors jie užlaiko vieną latviams, kur mokinių 120, ir vengrams, kur mokinių—350.

Vėliausiam BALFo direktorių posėdžiai raportuota \$665 aukų iš skyrių bei narių geg.-birž. mėnesiais. Į Lietuvą bei Sibirą pasiūsta siuntinėlių \$3,952 vertės. Į Suvalkų lietuviškąjį trikampį pasiūsta 69 siuntiniai padėvėtų drabužių, kas kainavo \$601.45.

Leidinyje Girios Aidas redaktorius prof. J. Kuprionis pasakoja apie savo atsilankymą Lietuvoje 1978 metų vasarą. Suėjęs tenyčių miškininkus ir susipažinęs su mokslo įstaigomis. Miškų globa vykdoma kryptimis, kurias nustatė nepriklausoma Lietuva: mokslinis tyrimas, specialistų paruošimas ir gamyba. Baranausko Anykščių šilėlis ir gintarinio pajūrio Neringa paskelbti saugomais gamtos paminklais. Profesorius Kuprionį globoje profesoriai Kubilius ir Kaičiūskis. Sako: "Ištaigos, kurias lankiau, ir pasidalinimas mintimis su miško sričių darbuotojais leidžia spręsti, kad mokslinis tyrimas, mokymas ir praktinis darbas Lietuvoje yra aukšto lygio."

Amerikos ir Kanados lituanistinių mokyklų klausimu tryliktoji studijų savaitė Kanadoje apsvartė priemones geriau dėstyti lietuvių kalbą, o mokyklas padaryti patrauklesnėmis didesniai mūsų jaunomenės skaičiui—išskeltas liūdnas faktas, kad mokinių skaičius kasmet vis mažėja. Psichologė I. Užgiriene siūlė vaikams tiksliau išaiškinti, kodėl turi mokytis lietuviškai. Sako, čia nėra koks tai išimties dalykas, bet toks, kuris priklauso bendram žmogaus apšvietimui. Konferencijos dalyviai veik vienbalsiai smerkė lietuvių tėvus, kurie vengia leisti savo vaikus į lituanistines mokyklas. Kanadoje veikia 7 mokyklos su 406 mokiniais (per metus sumažėjo 10%); Amerikoje yra 29 mokyklos su 1780 mokinių—sumažėjo 3%.

Savo biblioteką likviduodamas, netoli Tilžės Mažojoje Lietuvoje gimęs veikėjas Albertas Puskepalaitis, 476 vertingas knygas lietuvių ir vokiečių kalbomis padovanojo Kent ir Pensylvanijos universitetams, o kitas—ALKAi Putnam, Conn.

Europos lietuviai neturi nė vienos stambios kolonijos, kokių turi Amerikos lietuviai, bet jie turi apšiai inteligentų. Per vėliausius 25 metus jie pasireiškia Europos lietuvių lietuviškų studijų savaitėse. Šiomet, tarp kitų, chicagietis lietuvis dr. Zenonas Rekašius skaitė paskaitą apie išeivijos spaudą, kuriai parodyti buvo ir parodėlė. Įdomu, ar daktaras tinkamai iškėlė Vienybės vaidmenį Amerikos lietuvių istorijoje? Iš Paryžiaus atvykęs prof. Algirdas J. Greimas pasakoja apie dievybes lietuvių mitologijoje, o "Tėvynės valandėlėje" pasirodė Bostono lietuvių Etnografinis ansamblis su savo išgarsėjusiu kaimo vestuvių pavaizdavimu. Šitokia programa būtų įdomi bei naudinga daugeliui mūsų kolonijų.

Pabaltiečiai Maskvoje reikalauja apsisprendimo

Amerikiečių spaudos korespondentas iš Maskvos praneša, kad keturiasdešimt penki lietuvių, latvių ir estų atstovai rugpjūčio 23 Maskvoje pareikalavo savo kraštams laisvo apsisprendimo tuo pagrindu, kad pagal 1939 metų pakta, sudarytą tarp Stalino ir Hitlerio, tie kraštai buvo nelegaliai aneksuoti.

Pabaltiečių grupė savo pareiškimą perdavė vakarų spaudos atstovams Maskvoje. Tai buvo padaryta ryšium su Molotovo-Ribbentropo pakto pasirašymo 40 metų sukaktimi. Pareiškime sakoma, kad Vakarų valstybės raginamos pasmerkti šio pakto pasekmes, o Tarybų Sąjunga—vykdyti laisvo apsisprendimo teises.

Pareiškimas adresuojamas Tarybų Sąjungos, Vakarų ir Rytų Vokietijų vyriausybėms ir Jungtiniams Tautoms kaip Tautų Sąjungos įpėdinei.

Vlikas Washington

—Vyriausioi Lietuvai Išlaisvinti Komiteto Informacijos centras perkeltas į Washingtoną. Ten jau perkelti dokumentai, įvestas telefonas ir veikia informacinė tarnyba. VLIKo adresas: Vyriausias Lietuvos

Išlaisvinimo Komitetas
1611 Connecticut Ave., N. W.
Washington, D. C. 20009
Telef. (202) 667-1980

Informacijos Centrai vadovaus dr. Kostas Jurgėla, ilgus metus vadovavęs ALTos išlaikomam Informacijų centrui New Yorke. Pagelbės inž. Liūtas Grinius, buvusio Lietuvos prezidento dr. K. Griniaus sūnus.

Kongreso bibliotekai reikalingas tarnautojas, mokantis lietuvių ir rusų kalbas. Pagrindinis darbas—lietuviškų leidinių katalogavimas. Kandidatas turi būti baigęs bibliotekininkystę. Atlyginimas nuo 15,920 iki 25,000, žiūrint patyrimo ir kvalifikacijų. Šio darbo reikalu rašyti: Library of Congress, Employment Office, Room LCB G-106B, Washington, D. C. 20540. Prašyti darbo aprašymo (Job Description) Posting No. 90470 ir aplikacijos Standard Form 171.

Dienraštis Chicago Tribune rugpjūčio 29 d. išspausdino pranešimą apie ALTos pirmininko dr. K. Šidlausko pareiškimą, kad laisvojo pasaulio lietuviai remia Baltijos valstybių 45 disidentų žygį Maskvoje, reikalaujant panaikinti Molotovo-Ribbentropo susitarimą, kas atvėrė duris Baltijos valstybių okupacijai. Šioms valstybėms reikalaujama laisvo apsisprendimo.

Pirmą kartą istorijoje M. K. Čiurlionio originalai iš Lietuvos bus rodomi Berlyne parodoj. Ta proga paruoštas ir parodos katalogas. Paroda vyko nuo rugsėjo 3 d. iki 28 d. Berlyne bus surengtas ir Čiurlionio muzikos kūrinių koncertas. Apie tai paskelbė Vokietijos spauda.

KVIEČIA PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ ANSAMBLIUS

Pasaulio Lietuvių B-nės Kultūros komisija, vadovaujama dr. Leono Kriaučeliūno, yra užplanavusi ir įsijungusi į lietuviškos veiklos ryšius su lietuvių kolonijomis keturiolikos laisvų valstybių, kurių daugumą veikia Lietuvių Bandruomenės kraštų valdybos.

Komisija jau yra užmezgusi ryšius su Pietų Amerikos lietuviams kultūrininkais bei menininkais.

Pakviestas iš Urugvajaus atvyks "Ažuolyno" ansamblis (24 asmenys), kurį meniškai išugdė ansamblio vadovas dr. A. Stanevičius. Meninio ansamblio koncerte dalyvavęs R. Kasparas programą stebėjęs kaip ir mūsų grandinėlės programą. Numatyta, kad Ažuolynas Šiaurinėj Amerikoj bus mėnesį. JAV-se turės tris koncertus, Kanadoj vieną.

Chicagoje Jaunimo centre koncertuos 1980 metų vasario 19 ir 20 d.

Kitas atvykstantis Pietų Amerikos meninis vienetas yra Argentinos lietuvių oktetas Žibutės. Šis oktetas gimė ir išaugo trečiojo PLJ kongreso, įvykusio 1975-76 m. P.

Amerikoj, įtakoj. Trečiasis Jaunimo kongresas įvairioj Pietų Amerikos lietuvių veikloj įžiebė didį lietuviybės atbudimą.

Žibutėms vadovauja dr. J. Simanuskas.

Žinant P. Amerikos pinigines vertės smukimą bei žemus uždarbius, lyginant su mūsų doleriu, be Š. Amerikos lietuvių finansinės paramos numatytų koncertų įvykdymas nebūtų įmanomas. Tad šiems kultūriniam darbams įvykdyti dr. L. Kriaučeliūnas ėmėsi iniciatyvos suruošti didingą banketą, užplanuotų kultūrinių darbų pašelpimui sutelkti dalį gyvybiškai reikalingų lėšų. Banketo ruošimas vykdomas. Jis įvyks gruodžio 1 d. Butterfield Country Club puošnioje salėje, Midwest arba Summit ir 31 St. prie Hinsdale, Ill. Ruošos darbams vadovauja M. Reimienė. Įėjimo auka—\$100 (galima nurašyti nuo mokesčių).

Meninių ansamblio Ažuolynas ir Žibutėjų atvykimui ir šiuo reikalu susirašinėjimui vadovauja Kultūros k-jos Rengina Kučienė, (8626 So. Mozart Ave., Chicago, Ill. 60652).

IMDAMAS PASĄ, SUŽINOJO, KAD YRA LIETUVIS

North Dakota valstijoje gyvena kun. Juozas Jonas Bacevičius, Šv. Bonifaco parapijos klebonas Kintyre, Okla. ir kun. Vladas Aleksonis, Šv. Antano parapijos klebonas Selz, Okla. Juodu rašo LeAnn Kuntz brošiūrėlėje "Fare thee well," kun. Al. Bitz, Columbus vyčių išleistame leidiny.

Lietuvių kilmės dvasiškis, Grand Forks Šv. Mykolo parapijoj. Tarė parapijos kunigų yra vienuolis palotinas kun. Vincent Piskula, kuris būdamas tik trejų metų, neteko tėvo, o po tėvo mirties Vincuko motina susirgo ir turėjo ilgai gulėti prieglaudoj. Lenkų šeima—Piskula našlaitį priglaudė ir vaikučiui davė savo šeimos pavardę—Piskula. Vincukas lenkų seselių mokykloj išmoko lenkiškai ir angliškai. Daržovių pardavėjo patarimu, jaunuolis Vincas, dirbęs maisto krautuvėj įstojo į palotinių novicijatą Jessupe, Maryland, ir išventintas kunigu.

Važiudamas į Romą į palotinių steigėjo kanonizaciją 1952 m., kun. Vincas nustebo atradęs, kad jis ne lenkas, bet lietuvių tėvų sūnus. Paaikėjo, kai jis bandė išgyti pasą. Kai kun. Šlikas Nekalto Prasiidėjimo parapijoj Sheboygan, Wisc. išrašė krikšto metrikas, kun. Vincas sužinojo, kad jis iš tikrųjų yra lietuvis "Meškelevičius" gimęs 1910, liepos 7 d., Antano ir Onos Ausevičiūtės sūnus. Krikšto tėvai buvo Vincas Ramanauskas ir Petronelė Čižauskienė.

Kun. Vincas moka anglų, lenkų, čekų ir vokiečių kalbas.

Kun. Meskelevičius-Piskula gimė Sheboygan, Wisc. lankė Palotinių gimnaziją ir kolegiją 1931-1937 ir išventintas kunigu 1944 metais gegužės 30. Apaštalavime jis ėjo

pareigas Milwaukee County ligoninėj ir Šv. Marijos ligoninėj Huntington, West Virginia, ir įvairiose parapijose North Dakota.

Adresas: Rev. Vincent Piskula, St. Michael Rectory, 520 North 6th St., Grand Forks, N. D. 58201.—

APIE LIETUVIŲ GIMNAZIJA VOKIETIJOJE

Vasario 16-osios gimnazija Huettenfelde, Vokietijoje liepos 29 d. aplankė PLB pirmininkas Vytautas Kamantas ir Kanados LB pirmininkas Jonas Simanavičius. Su gimnazijos kuratorijos pirmininku kun. Alf. Bernatoniū ir gimnazijos direktorium V. Natkevičium jie kalbėjo apie gimnazijos praeitį, dabartinę padėtį ir problemas bei apie ateities planus.

Direktorius V. Natkevičius pranešė, kad jis iš direktoriaus pareigų pasitrauks, užbaigęs ateinančius mokslo metus. Kuratorijai reikės surasti naują direktorių.

Šiuo metu kuratorijai priklauso 12 narių. Kuratorija niekam nepriklausydama tvarkosi pagal savo nuostatus.

Genevoj, Šveicarijoj meno galerijoje buvo surengta Šveicarijoj gyvenančio lietuvi dailininko Gabrieliaus Stanulio tapybos darbų paroda. Jis į Šveicariją nuvyko po antrojo pasaulinio karo, baigė Genevos meno mokyklą, kurioje nuo 1963 metų profesoriauja. Surengęs 10 individualinių parodų ir dalyvavęs daugelyje kolektyvinių parodų, Stanulis jau pagarsėjęs dailininkas. Jo parodos proga, Genevos "Journal de Geneve" dailininkui ir jo kūrybai paskyrė visą puslapį.

Popiežius Jonas Paulius II priima iš pasaulio lietuvių jaunimo kongreso delegatų dovaną. Iš kairės: Arvydas Žygas iš Cicero, Ill., su tautiniais drabužiais Onutė Virbickaitė iš Londono, buvusi PLJS pirmininkė Gabija Juozapavičiūtė iš Kanados, Paulius Kuras—Kanados LJS pirmininkas. Toliau Beatricė Bacevičiūtė iš Brazilijos ir Dainora Juozapavičiūtė.

Naujoji JAV Lietuvių Kunigų Vienybės valdyba. Iš k. ižd. kun. V. Dabušis, pirm. kun. dr. Z. Smilga, vicepirm. kun. V. Martinkus; antroje eilėje: sekr. kun. V. Pikturka, vicepirmininkai—kun. K. Pugevičius, kun. J. Matutis, kun. A. Kontautas, kun. V. Zakaras. Kunigų organizacijai sueina 70 metų. Sukaktuvinis seimas rengiamas š. m. spalio 2-3 dienomis Immaculata Retreat House, Willimantic, Conn. Nuotr. V. P. Cimino

Vadovėlis nekalbančiam lietuviškai

Toronto, Ont., Kanadoj, išleistas vadovėlis, nemokantiems lietuviškai, bet norintiems mokytis lietuviškai.

Vadovėlį su priedais parašė mokytojas A. Rinkūnas. Komplektas susidaro iš penkių atskirų knygų.

Pagrindinė knyga yra pats vadovėlis, pavadintas "Ar kalbate lietuviškai?", "Lithuanian for Beginners," 224 puslapių. Jame yra trys dalys: fonetika, skaitymai aplinkos pažinimo temomis ir žodynas (lietuviškai angliškai ir angliškai lietuviškai).

Prie vadovėlio yra trys darbo sąsiuviniai, kurių vieną ar du mokinys pasirenka, pagal savo pajėgumą. Sąsiuvinys A skirtas vaikų darželiui—paveikslavimo knyga, B skirtas pradžios mokyklos lygio mokiniams, C—studentams ir suaugusiems.

Visas darbas suderinamas pagal "Mokytojo vadovą," kuriame išaiškintas kiekvienos pamokos darbas.

Sąsiuvinys C ir "Mokytojo vadovas" yra dviem kalbom—lietuviškai ir angliškai. Tiek pagrindinis vado-

vėlis, tiek darbo sąsiuviniai iliustruoti specialiai pieštais piešiniais.

Kainos, perkant pavieniui, vadovėlis—\$4.00, darbo sąsiuviniai B ir C—po \$2.80, darbo sąsiuvinys A—\$2.00, "Mokytojo vadovas"—\$3.20. Pašto išlaidos į tą kainą neįeina.

Perkant didesniais kiekiais, duodama 15% nuolaida. Atsiskaitoma Kanadoj kanadiškais doleriais, visur kitur—JAV doleriais.

Adresas Kanadoj: "Ar Kalbate Lietuviškai?", 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada, JAV-bėse: JAV LB Švietimo Taryba 7030 South Rockwell St., Chicago, Ill. 60629.

PR. OŽINSKAS LIETUVOJE

Pranas Ožinskas, Argentinos Lietuvių Balso redaktorius ir leidėjas, išvyko į Lietuvą aplankyti savo sergančios sesers, o taip pat dalyvauti Vilniaus universiteto 400 metų minėjimo iškilnėse. Dėl to Argentinos Lietuvių Balsas rugsėjo mėnesį nepasirodys.

Vienybė, 1979 m. rugsejo 14 d.

Naujas J. Jurašo pastatymas

Jonas Jurašas, buvęs Kauno Valstybinio teatro vyr. režisierius, kuris gavo leidimą išvykti į Ameriką, pastatė dar vieną veikalą amerikiečių teatre. Jis Providence, mieste Trinity Conservatory repertuariniame teatre surežisavo Samuelio Becketto pjesę "Endgame" ("Baigmės žaidimas"). Iki šiol jis yra pastatęs veikalus eiliniuose teatruose New Yorke ir Stamford, Conn., nors jo laukė lietuviškoji Chicago, kur buvo surinkta nemaža pinigų, jeigu jis čia paruoštų lietuviško teatro pasirodymą.

Deja, Chicagoje jis su nauju pastatymu nepasirodė. Nebuvo ištesėtas pažadas čia suvaidinti New Yorke pastatyto anoniminio veikalą—"Pasivaikščiojimas mėnesienoje" lietuvišką versiją. Tačiau tam pastatymui New Yorke pasibaigus fiasko, režisierius, atrodo, nesiryžo net ir tokiam užsimojimui.

J. Jurašui surinkti pinigai, kuriuos čia sukauptė specialus komitetas, rūpinęsis jį atsikviesti į Chicago, kurį laiką buvo "užšaldyti," belaukiant režisieriaus pasirodymo su pastatymu Chicagoje. Bet ši pavasarį surinktieji pinigai (apie 4 tūkst. dolerių) pagaliau buvo perduoti Jonui Jurašui, nežiūrint, kad nebuvo išpildytas išpareigojimas aukotojams, kurių tarpe yra reikiamas nepasitenkinimas.

Savo naują pastatymą Providence mieste pats Jurašas apibūdina tokiais žodžiais (cituojuame Druugo dienraštį):

"Žvelgdamas atgal į šį pastatymą, jaučiu, kad tai buvo natūralus kelias į Beckett'ą per "Pasivaikščiojimą mėnesienoje." Galbūt neatsitiktinai ši pjesė gimė kaip reakcija į trūkumą tokio tipo dramaturgijos Lietuvoje. Man, asmeniškai, buvo ypač įdomu, kad Beckett'as šią pjesę parašė prancūzų kalba, ne savo gimtąja kalba, tarsi, stengdamasis save apriboti, atsisakydamas kalbos puošnybių pasirinkdamas minimalią žodinę išraišką, kuri talpintų maksimalią erdvę prasmei, poezijai. Man buvo įdomu dirbti anglų kalba, kurios aš dar nesu pilnai įvaldęs, ir savotiškai pakartoti Beckett'o kelią, atsisakant kalbos puošnybių ir sutelkiant visą savo jėgą į tai, kas yra tarp žodžių, kas yra toji nematoma teatro poezija, pauzių, gilių reikšmių, tylos poezija. Aš padariau spektaklį, kuriame žodžiai buvo tarsi nubyrantys nunokę vaisiai nuo medžio, kupino visokių kitokių dalykų. Aš norėjau pajusti žodį, kaip besiveržiantį į paviršių vulkaną, labai branginamą ir reikšmingą. Gal dėl to mes su aktoriais improvizavome apie savaitę laiko pirmąsias frazes, ieškodami tarp žodžių slypinčios maksimalios veiksmo įtampos."

VI-JI TAUTINIŲ ŠOKIU ŠVENTĖ

Nors 1980 m. liepos 5-6 diena yra dar toli, tačiau jau yra nuoširdžiai rengiamasi tomis dienomis Chicago International Amphitheatre įvykstančiai tautinių šokių šventei. JAV LB Krašto valdyba pakvietė visuomenininką Joną Talandį sudaryti rengimo komitetą. Šiame komitete pats Talandis turi pirmininko pareigas, o, be jo, yra įvairių šakų specialistų ar talkininkų. Šokių direktore numatyta Nijolė Pupienė, o muzikos direktorium—Alozas Jurgutis. Kiti komiteto nariai: Modestas Jakaitis, Bronius Juodelis, Ritonė Rudaitienė, Dalia Dunzilienė, Galina Gobienė, Rima Rėklaitienė ir kt.

Tautinių šokių grupėms, kurių buvo kontaktuota daugiau šimto, išsiuntinėti užklausiškai dėl repertuaro ir pan., bet atsiliepė tik 54 grupės. Norima padaryti ir šventės garsinį filmą ir tam reikalui pakviestas kun. Algimantas Kezys, S. J. Filmo pagaminimui reikės apie 5 tūkst. dolerių.

Amerikos Lietuvių Vargonininkų seimas, kuris turėjo įvykti rugsėjo 16 d. Chicagoje, dėl svarbių priežasčių nukeliamas į ateinančią pavasarį.

Chicago Lietuvių Operos Kolektyvas ateinančiam sezonui pasirinko du veikalus: Leoncavallo "Pajacius" ir Carl Orffo "Carmina Burana."

Vienybė, 1979 m. rugsėjo 14 d.

Jono Karvelio, buvusio prekybininko, lietuvių knygų, gaidžių ir plokštelių leidėjo atsiminimai 1905-1975 m. greitai laiku pasieks platintojus. Knyga 500 puslapių, kaina apie \$15. Užsakymus siųsti: J. Karvelis, 9141 Carlyle Ave., Surfside, Florida 33154.

"Mūsų Jurbarkas"—monografija, paruošta rašytojo Antano Giedraičio-Giedriaus, (jau mirusio) išspausdinta. Aplanką piešė jurbarkietė dail. Zita Sodeikienė ir siuntinėjama leidėjams, mecenatams, rėmėjams ir prenumeratoriams. Veikalą galės išgyti domys Lietuvos žymesniais miestais.

Jono Dovydeno 1977 m. fotografuotuos nuotraukos iš Chicago tautinių grupių gyvenimo nuo rugpjūčio 10 iki rugsėjo 30 buvo išstatytos Contemporary Art muziejuje, 237 E. Ontario St., Chicagoje.

Jonas Normantas iš Australijos, keliems mėnesiams atvykęs aplankyti savo giminių ir pažįstamų. Ilgiau apsistojęs pas savo brolių K. Sragauską Detroite, jis aplankė ir Chicago. Australijoje jis yra Lietuvių Fondo, Pasaulio Lietuvio ir Lietuvių Enciklopedijos atstovas ir platintojas.

Kun. Juozo Prunskio straipsnį pavadinimą "In Lithuania, Soviets keeping an eye out," išspausdino "The Chicago Catholic" savaitraštis rugpjūčio 17 d. Jame autorius pasakoja apie religijos persekiojimą Lietuvoje.

Feliksas Bajoras, pirmaujantis Lietuvos kompozitorius, šiuo metu vieši pas savo seserį Chicagoje. Ed. Šulaičio nuotraukoje jis matomas su vietiniu muziku ir plataus muzikinio archyvo savininku Juozu Kreivėnu [dešinėje].

LANKĖSI SVEČIAI IŠ LIETUVOS

Feliksas Bajoras, vienas iš pirmaujančių jaunesniosios kartos Lietuvos kompozitorių, atvyko pavišėti pas savo seserį į Chicago. 1934 m. Alytuje gimęs kompozitorius, 1957 m. yra baigęs Lietuvos konservatorijos smuiko klasę, o po to studijavo kompoziciją pas J. Juzeliūną ir baigė 1963 m.

Jis yra sukūręs 3 simfonijas, simfoninę poemą "Padavimai," kamerinės muzikos kūrinių, dramos spektaklių muzikos. Milane suruoštame konkurse yra laimėjęs II vietą.

F. Bajoro kūrinių atliko S. Sondecio orkestras, kai praėjusią žiemą viešėjo Amerikoje. Dabar pats kompozitorius susipažįsta su šio krašto lietuvių bei amerikiečių muzika, o taip pat stebi vietos kultūrinį gyvenimą.

Chicago Tribune paminėjo Washingtono priemiestyje mirusio Kazio Škirpos mirtį (mirė rugpjūčio 18 d.) žinute ir per dvi skiltis nusiėsusia antrašte "Ex-Lithuanian chief Skirpa dies." Čia, tarp kitko, rašoma, kad Škirpa 1941 m. 6 savaites yra buvęs Lietuvos ministru pirmininku.

Sol. Arnoldas Voketaitis su Grant Parko choru ir simfoniniu orkestru dainavo paskutiniuose šios vasaros koncertuose Grant Parke rugpjūčio 25 ir 26 dienomis. Šie koncertai buvo skirti rusų chorinei muzikai—Šostakovičiaus, Rachmaninovo ir Čaikovskio kūriniams. Dirigentu buvo Leonard Slatkin.

Alice Stephens, Chicago žymioji dainininkė mokytoja, ir jos 30 mokinių dirbo visą vasarą ir paruošė užbaigtuvėms koncertą. Rugpjūčio 31 d. v. v. Curtis Hall, 10-tame aukšte Fine Arts Building, 410 S. Michigan Ave., Chicagoje.

Amerikos Lietuvių Taryba rugpjūčio 21 d. buvo sukvieta įvairių organizacijų atstovus pasitarti ruošiamo Lietuvių kongreso Cleveland, Ohio reikalais. Kongresas šaukiamas spalio 12-13 dienomis. Toki kongresai šaukiami kas penkeri metai.

Į Chicago pavišėti atvyko ir Lietuvos Kino Studijos darbuotojai Robertas ir Laima Verbos. Jie čia atvažiavo iš New Yorke, kur praleido apie savaitę laiko. Važinėja kartu su Vienybės bendradarbiu bei talkininku Almuo Šalčium.

Iš Chicago jie pasuko į Kaliforniją, iš kurios atgal žadėjo grįžti apie rugsėjo 20 d. Tada Chicagoje įvyks R. Verbos susuktų dokumentinių filmų vakaras, dalyvaujant ir pačiam autoriui.

Ateitininkų federacijos už praėjusių metų geriausią religinę knygą premija, kuri buvo paskirta kun. prof. Stasiui Ylai už Jurgį Matulaitį, bus įteikta Lietuvių Katalikų Mokslo akademijos suvažiavimo metu rugsėjo mėn. pradžioje Chicagoje. Knygai atrinkti komisija: Alina Skrupskelienė, kun. Viktoras Rimšelis, Agnė Kizienė, Pranas Razminas ir Juozas Polikaitis.

Linas Leseckas, Vienybės skaitytojos Kleopatros Šimkienės sūnus, dalyvavo lituanistikos kursuose prie Vilniaus universiteto. Po 6 savaičių studijų sugrįžo atgal į Chicago labai patenkintas kursais ir gerokai prasilavinęs lietuvių kalboje.

Balfo 35-rių metų veiklos sukakčiai atžymėti Chicago BALFO apskrities valdyba rengia Čiurlionio ansamblio koncertą spalio 27 d. Marijos aukšt mokyklos salėje.

Vytautas Kasniūnas, kuris 21 metus dirbęs Daily News ir 2 metus Sun-Times Chicagoje pradėjo dirbti žurnalų ir laikraščių konsultacijos firmoje kaip konsultantas.

Julija Bičiūnienė, buvusi Bridgeporte esančio lietuvių restorano savininkė, mirė po trumpos ligos rugpjūčio 19 d. Mercy ligoninėje. Palaidota rugpjūčio 23 d. šv. Kazimiero kapinėse. Velionė buvo našlė, užauginusi 3 dukras ir 5 sūnus. Dauguma jų jau sukūrę šeimas.

Stefanija Blandienė, sulaukusi 90 metų amžiaus, pasimirė Chicagoje. Ji buvo motina garsiojo Blandyčių kvarteto narių (jis vėliau tapo trio).

THE ENGLISH VIENYBĖ

THE ORGANIZATION OF THE NAZI GESTAPO IN LITHUANIA, 1941-1944

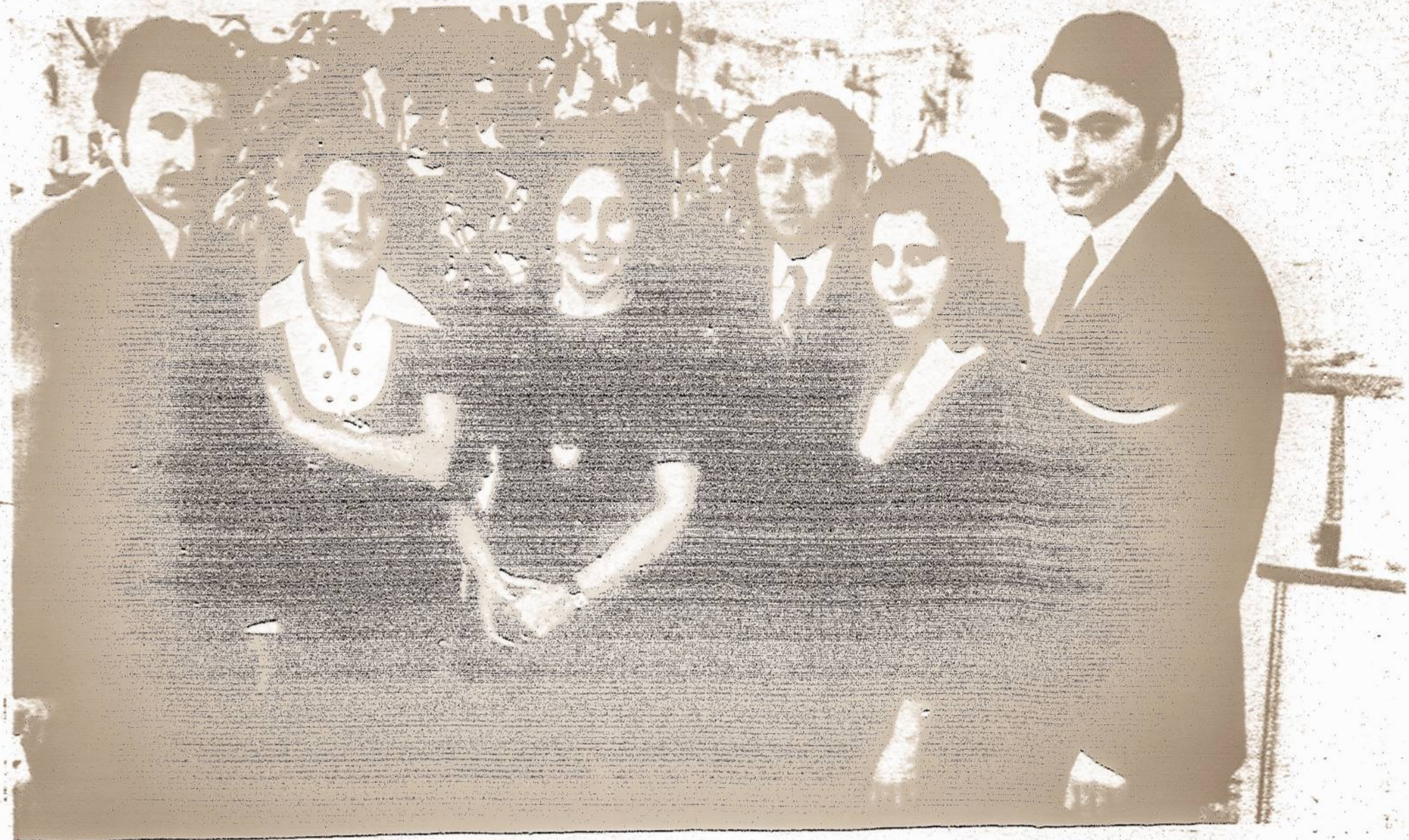
BY ALGIRDAS M. BUDRECKIS

As in other occupied countries, the German Gestapo or Geheime Staatspolizei, was charged with the administration and exploitation of Lithuania.

The first Gestapo unit, Einsatzkommando II-A, reached Kaunas the last week of June, 1941. It did not remain long in Lithuania. Following the rapidly advancing Wehrmacht, Einsatzkommando II-A moved to Riga, which became the administrative headquarters of Ostland (Nazi-occupied Estonia, Latvia, Lithuania and Belorussia). The Gestapo set up the Kommandeur der Sicherheitspolizei und des SD Ostland to administer all Gestapo activities in the three Baltic States. The Riga-based Kommandeur was directly subordinated to Berlin, to the Reichssicherheitshauptamt (RSHA).

In July, 1941 the Gestapo set up its Lithuanian headquarters in Kaunas under SS Obersturmführer (lieutenant) Kamann. Kamann was the leader of the SS-Sonderkommando which rounded up Lithuanian Jews and drove them into secluded sites where they were exterminated en masse. This Sonderkommando set up ghettos in Vilnius, Kaunas, and Siauliai where all of the surviving Jews were concentrated. Kamann's Kommando drove the Jews to slave labor tasks. The slaughter of Lithuanian Jewry took place during the entire Nazi occupation. The extermination work was supervised by the Gestapo. Kamann's SS Sonderkommando executed extermination "actions" throughout Lithuania for several months. The Gestapo was also in charge of the slaughter of Jews shipped into Lithuania from Germany and Austria.

After the Lithuanian Provisional Government was formally liquidated and the Ostland Administration was set up (August, 1941), the Gestapo center for Lithuania was formed and called: "Der Kommandeur der Sicherheitspolizei und des SL Litauen." From August 1941 to June, 1943 the Gestapo in Lithuania was headed by SS Standartenführer (Colonel) Karl Jäger. When at the beginning of 1943 the Germans botched the campaign to create a Lithuanian SS Legion, Jäger was compromised and removed from Lithuania. He was replaced by SS Oberführer (brigadier) Dr. William Fuchs, who introduced tougher and more brutal policies to the Gestapo operations in Lithuania. At the beginning of 1944 Dr. Fuchs was promoted for his efforts and sent to Riga to head the Baltic area Gestapo. The last Gestapo head in Lithuania was SS Sturmbannführer (major) Bohme. Before the war Bohme headed the Gestapo in Tilsit/Tilžė, East Prussia, where he earned a reputation for hating Lithuanians.

Jewess Gita Belkindienė [center] and her family saved by Lithuanian farmers in the Alsėdžiai area. This is one of the photographs included in a brochure, "Lithuania's Jews and the Holocaust," published by the Lithuanian American Council.

The Gestapo organizational structure in Lithuania resembled the RSHA structure. The RSHA had five principal sections (Abteilungen).

The First Section "Administration" (Verwaltung) supervised all administrative, fiscal, transportation and armament matters. In Lithuania this Abteilung also administered the ghettos and the two concentration camps—Pravieniškės (Kaunas county) and Pageležiai (Ukmergė county). The First Section also took possession of the properties of the Nazi victims. The Verwaltungsabteilung in Lithuania was headed by SS Obersturmführer (lieutenant) Heinrich Groht.

The Second Section was in charge of organization (Organisation). The Gestapo in Lithuania did not really have such a section. Its functions were performed by the First Section. Thus, I Abteilung in Lithuania took care of the recruiting, training and organization of Gestapo personnel.

The Third Section was the "Security Service" (Sicherheitsdienst, SD). The SD was in charge of political surveillance. It probed organizations (legal and clandestine), combatted the activities of churches and international Freemasonry, followed prevailing local attitudes and economic conditions. The SK persecuted the Lithuanian underground, especially the underground press. The ethnic German from Kybartai, Lithuania, SS Untersturmführer (Junior lieutenant) Richard Schweizer played an important role in the SD, Schweizer knew the Lithuanian language fluently and was knowledgeable in Lithuanian matters. Another "Lithuanian" gained a reputation for cruelty. This was Heldke who was a graduate of the German gymnasium in Kaunas. The Security Service Section was headed by SS Untersturmführer Paul Muller, who was later replaced by a major of the SS.

The Fourth Section was the State Police (Staatspolizei, Stapo) whose purpose was to fight Nazi Germany's enemies. The Stapo conducted arrests and small-scale punitive actions, and interrogations. It combatted sabotage, hunted down runaway conscripted laborers. The Stapo tracked down Soviet partisans and parachutists. Similar functions were performed by police (Sicherheitspolizei) and Waffen-SS units. The IV Abteilung was headed by SS Hauptsturmführer (captain) Heinrich Schmitz.

The Fifth Section was the Criminal Police (Kriminalpolizei, Kripo) which handled criminal matters involving ethnic Germans and so-called crimes against the war effort. The section was headed in turn by SS Major Domke and Dr. Bartmann. Former members of the Lithuanian Security Department (Saugumo Departamentas) were enlisted and subordinated to the Kripo as the Litauische Abteilung. The Litauische Abteilung (Lithuanian Section) was restricted to combatting the communist and Polish undergrounds and local criminals. The Gestapo never trusted this unit because many of its members were actually involved with the Lithuanian underground movement.

By the end of 1944, with the Soviet Army advancing rapidly into Lithuania, part of the Gestapo withdrew to Latvia, the center, however, was evacuated to Schneidemühle, East Prussia, where it was disbanded.

It is apparent from this brief survey of the organization of the Gestapo in Lithuania that there were no Lithuanians at the executive level, and certainly none at the decision-making level. The Kaunas-based Gestapo took its orders from the Riga-based headquarters, which in turn answered directly to Berlin. Some former Lithuanian security agents served in the Cri-

minal Police Section, but their activities were limited to investigating Soviet guerrilla and local criminal activities. Even at this level, the Nazis never trusted them. All in all, between August 1941 and June 1944 the German Gestapo administered Lithuania and was responsible for administrative excesses.

LITHUANIAN COURSES TAUGHT AT SHU

Courses on the Lithuanian language, culture, and history will be offered by the Continuing Education Department and the Center for Ethnic Studies at Sacred Heart University beginning this fall.

Vitalis P. Zukauskas, founder and curator of the American-Lithuanian theatrical library and archives, will be teaching "Intermediate Lithuanian I" to be held Tuesdays from 7:15-10:00 p. m. In addition to originating the "One-Man Lithuanian," which has performed in the U. S. and internationally, he has written over 170 radio plays and satirical sketches for Lithuanian radio programs and completed the first volume of his treatise on the history of the Lithuanian theatre. The author of various theatrical articles in Lithuanian newspapers and magazines.

Vaiva R. Vebra, a Lithuanian linguist and National Merit Scholar with a BS degree in Biology from MIT, will be teaching "Lithuanian History and Culture I" to be held Thursdays from 7:15-10:00 p. m. She attended the summer program in Lithuanian studies at Kent State University from 1973-1978, and has taught Lithuanian at the Lithuanian Saturday Schools in Boston.

For further course descriptions registration information, contact the Continuing Education Department at Sacred Heart University at 374-9441, extension 230.

Vienybė, September 14, 1979

An Analysis of Jewish-Lithuanian Relations

DR. VIKTORAS STANKUS

Conclusion

Dawidowicz quotes a report that says from the day the Russo-German war broke out the Germans used Lithuanian "Siauliai" and Ukrainians in Eastern Galicia to exterminate Jews. However, the Siauliai, the Lithuanian National Guard of Lithuania, had been dissolved by the Soviet occupation, and as Harrison observes, the Germans tried to reactivate the Siauliai in July of 1943, but the effort was boycotted by the Lithuanians.

Yitzhak Arad, in *Yad Vashem Studies*, states that on the day of the German attack on the Soviet Union, (June 22, 1941), the Lithuanians revolted and began to murder Jews. He cites *Documents Accuse*, Document No. 94 on p. 93-94. However, no where on those pages in this cited book is there any mention of murder of Jews by Lithuanians.

GUILTY THOUGH INNOCENT

The underground *Chronicle of Catholics in Lithuania* describes in its latest issue (no. 37) the trial of the pastor of Kybartai parish, Rev. Sigitas Tamkevičius, for allegedly organizing the traditional procession which was arranged spontaneously to the local cemetery to honor the dead on All Souls Day, Nov. 1, 1978. About 500 Lithuanians thronged the court room and vicinity in the city of Vilkauskis giving great pain to Judge Stankaitis and local militia men because they loudly recited the rosary and sang the hymn Marija, Marija.

The judge abruptly postponed the proceedings. Father Tomkevičius was notified of the new date just at midnight for hearings scheduled next morning. Since he wasn't home at the time, the bailiffs couldn't give him the subpoena, so on January 10, 1979 another date was set. This time the judge apparently wasn't a Lithuanian since his name was Šlenfurtas. The court room was crowded and those outside again began to recite the rosary and Sveika Marija (Hail Mary). This infuriated "His honor" and he abruptly adjourned the trial to a very small room upstairs, into which, however, five priests jammed themselves in.

Naturally, Father Tamkevičius was found guilty, though not permitted to testify in his own defense. Upon emerging from the court, he was loudly cheered and people stuffed rubles into his hands to pay the fine. That's how the commissars in Lithuania are building communism.

LITHUANIAN BOOKS AVAILABLE AT SHU LIBRARY

In keeping with its commitment to preserve the traditions of the various ethnic cultures, the Sacred Heart University library has released a bibliography on its Lithuanian collection which includes books for adults and children.

Vienybė, 1979 m. rugsėjo 14 d.

Library gift. Susanne Shallna, wife of the late honorary Consul of Lithuania, recently gave the Cambridge (Mass.) Public Library the new six-volume "Lithuanian Encyclopedia." The first Lithuanian woman attorney in the United States, Mrs. Shallna has lived in Cambridge since 1924. After her husband died she was appointed honorary Consul of Lithuania in Massachusetts. S. C. B.

"THE LAST PICNIC" BY A. LANDSBERGIS

An interesting Lithuanian publishing venture is "The Last Picnic" by Algirdas Landsbergis, a comedy offered by Manylands Books at \$4 a copy. It endeavors to depict, in a serio-comic vein, a conflict between an "old timer" American Lithuanian and a supposed representative of a "newer" generation in the person of a young Catholic priest, both thumbing noses at the not very numerous Lithuanian "hippies."

The play, as yet, has not been published in Lithuanian, but was staged several years ago in Los Angeles by a local theatrical group. A reviewer of the published book in "World Literature Today" guesses (probably, right) that the staged text should have been printed instead, because, no doubt, it would have eliminated many oversmart and unnecessary remarks.

In general, the author's idea may be ludicrous and not true life, though at one time "Dialogues" between an old-timer Mike and his younger, more progressive, son, was a popular feature in the now defunct Boston weekly *Keleivis*. Old time American Lithuanians were not beer-guzzling, pleasure loving, non-church goers, and their younger generation were not idealistic Catholics. They were somewhat akin to Irish Catholic immigrants—very energetic, loving wine, song, women and internecine warfare.

American Lithuanian old timers established over 120 parishes in the United States, over 400 once prosperous fraternal benefit societies, many owning buildings and clubs, the solid fraternal Lithuanian Alliance of America, which held its 60th convention in Cleveland, and, above all, over 40 Lithuanian newspapers of various types, of which *Vienybė* of Brooklyn, N. Y. (est. at Plymouth, Pa. in 1886) is the oldest living Lithuanian newspaper in the world, still chuck-full of good, old-fashioned Lithuanian ideas. V. Š.

MOTERYS

Žurnalistė Rima Janulevičiūtė nuo pavasario dirba TV 2 stoties CBS žinių skyriuje. Jauna, gabi žurnalistė, tik šiemet baigianti žurnalistikos studijas, gavo eilę žurnalistinių atžymėjimų. Rima yra baigusi Pedagoginį Lituanistikos Institutą ir institute dėsto lituanistiką.

Birutės Kidolienės, newyorkietės dailininkės siuvinėtų gobelenų paroda spalio 27-28 d. vyks Mississauga, Ont., Kanadoj. Paroda rengia ir ją globoja Anapilio Moterų būrelis, vad. Birutės Mažeikienės. Bus išstatyta apie 50 gobeleno paveikslų.

Laimos Lapinskienės lėlių teatras pasirodė miesto bibliotekoj Burbank, Ill. Programa buvo atlikta baigiant vasaros skaitymų programą. Teatrą stebėjo apie 200 vaikų.

M. Slavėnienė, rašytojo V. Putino-Mykolaičio sesuo, 25 Morana St., Auburn, NSW Australia, praslinkus 12 metų nuo rašytojo mirties, renka įvairius straipsnius, pasirodžiusius periodinėje spaudoje ir ruošiasi išleisti knygą. Jei kas jų turi, prašo nusiųsti.

IŠVYKO MOKYTOJAUTI Į VOKIETIJĄ

Dalė Grybinaitė iš East St. Louis, Ill. rugpjūčio viduryje išvyko į Vokietiją dėstyti Vasario 16-sios gimnazijoje.

Dalė Grybinaitė baigusi šeštadieninę liet. mokyklą East St. Louis ir kelius metus joje mokytojavusi su savo tėveliu Zigmū Grybinu. Neperseniausai ji yra išsigijusi baka-

Los Angeles, Cal.

RUGSĖJO 23 PAGERBS DR. M. DEVENIŲ

Praeitų metų gegužės 28 d. Santa Monica, Cal. miręs 89 m. sulaukęs dr. Mykolas Devenis bus prisimintas ir pagerbtas.

Dr. Devenis buvo ne tik profesionalas-gydytojas, bet ir visuomenininkas, daugelio organizacijų narys. Nors ir didesnę savo gyvenimo dalį išgyveno JAV-se, bet visą laiką sekė ir gyvai domėjosi Lietuvos gyvenimu, pasiliko ištikimas savo tėvų tikėjimui, išaugino gražią lietuvišką šeimą. Žmonos Alenos, kaip JAV pilietis, buvo iš Vorkutos išgelbėtas.

Dr. M. Devenio našlės—Alenos Devenienės iniciatyva, Los Angeles susikūrė organizaciją, kurioms dr. M. Devenis priklausė, komitetas, kuris rengia jo pagerbimą-akademiją. Rugsėjo 23 d. 12 val. šv. Kazimiero parapijos salėje. Dalyvaus visa Devenių šeima.

Pagrindiniu kalbėtoju pakviestas J. Audėnas, buvęs Nep. Lietuvos Žemės ūkio ministeris.—VLIKO vicepirmininkas, daugelį metų Eltos redaktorius. Jis pirmą kartą vyks iš New Yorko į Los Angeles.

Po gen. konsulo Čekanausko kalbos ir paskaitos numatoma trumpa koncertinė dalis ir kavutė.

Mokytoja Dalė Grybinaitė

laureatą iš pedagogikos ir kelius metus mokytojavusi parapijėje pradžios mokykloje. Pastaruoju metu ji dirbo federalinėje planų paruošimo įstaigoje St. Louis, Mo. Atlyginimas buvo labai geras.

East St. Louis lietuviai labai įvertina Dalės auką Vasario 16 d. gimnazijai ir linki jai sveikatos ir ištvėmės.

IŠ ALRK MOTERŲ SAJUNGOS SEIMO

ALRK Moterų sąjungos seimas įvyko rugpjūčio 9 d. Oak Lawn, Ill. Delegatės iš Arkansas, Connecticuto, Florida, Illinois, Indianos, Massachusetts, Michigano, New Jersey ir Wisconsin. Mišias atlaikė dvasios vadas kun. A. Miciūnas iš Worcester, Mass., koncelebruojant kun. J. Dambrauskui ir J. Duobai.

Nauja valdyba išrinkta: pirm. Julia Mack—Worcester, Mass.; I vicepirm. Genevieve Kaneb—Worcester, Mass.; II Dale Murray—Brookfield, Wisc.; sekretore—Marilyn Harding—Cicero, Ill.; išdininke—Mary Druktanis—Cicero, Ill.; izdo globėjos—Mary Mineiko—Worth, Ill., ir Vicki Leone—La Grange pk., Ill., Public Relations—Julia Mack.

Direktorėmis išrinktos: iš Illinois—dr. Aldona Rugis, Connecticut—Amelia Siaulienė, Florida—Donna Kamm, Massachusetts—parinks valdyba, Michigan—Helen Tucker, N. Y. ir N. J.—Julia Skripkus ir Elena Juškienė, Ohio—Julia Selesevičienė ir Pennsylvania—Eva Jurkewicz.

Trys narės pakeltos į garbės nares: seselė M. Clemencia, Šv. Kazimiero vienuolė ir 46 kuopos narė, Mrs. Sophie Diržas—antros kuopos, Cicero, Mrs. Anna Pocius—66 kuopos, New Jersey.

Seimui pasibaigus nuvyko į "Wishing Well," Cicero, Ill. Atsilankė Lietuvos gen. kons. Juzė Daužvardienė, kun. P. Činikas, MIC, kun. John Stankevičius iš Šv. Antano parapijos. Jis pasveikino A.L.R.K. Moterų sąjungą kardinolo John Cody vardu.

Po banketo garbės ženklai pri-segti narėms Sophie Diržas ir Ona Pocius. Jean Pargauskas įteiks seselės Clemencios ženklą.

VIENYBĖ

Bolšoi baletu šokėjas Aleksander Godunov, 29 m. New Yorke pasiprašė pabėgėlio teisių. Jis vienintelis iš 120 asmenų grupės, kurioj režisieriaus pareigas eina Algis Žiūraitis, pasitraukė ir paprašė pabėgėlio teisių. Nors jo žmona pabėgti, tris dienas išbuvusi lektuve, atsisakė ir grįžo į Maskvą. Sakosi nebegalėjęs pakęsti įtampas. Jis yra vienas iš vadovaujančių šokėjų Bolšoi teatre, kuris kasmet lankosi užsieny. Godunovas jau yra šokęs Vakaruose daug kartų.

Nepaisant didelės politrukų priežiūros, jau pabėgo 8 baletu šokėjai. Tarp pabėgėlių yra labai žinomi ir gerai Vakaruose įsikūrę šokėjai Nurejevas, Makarova, Barišnikov ir kiti.

Simas Kudirka parodytas televizijos 5 kanale rugpjūčio 27, pirmadienį, 10 val. žiniose. Jis buvo parodytas ryšium su Bolšoi balerinos Liudmila Vlasova išleidimu grįžti į Maskvą. Stoties reporteris su Kudirka, kaip anksčiau pabėgusiu, pasikalbėjo. Simas Kudirka mano kad balerina išvyko ne savo noru ir kaltina JAV imigraciją, kam ją išleido.

Jadvygos Matulaitienės vadovaujamas New Yorko lietuvių tautinių šokių ansamblis Tryptinis šį rudenį minės 30 metų sukaktį, minės ir New Yorko lituanistinę mokyklą.

Povilas Osmolskis, dail. Povilo ir Onos Osmolskių sūnus, prieš keletą metų baigęs architektūrą, išlaikė profesinius egzaminus ir gavo leidimą savarankiškai verstis architektu profesija.

Dr. Marija ir Aleksandras Žemaičiai iš Leonia, N. J. rugsėjo 9 d. ilgesniam poilsiui išskrenda į Lietuvą ir kitus kraštus. Grįždami sustos Anglijoje, aplankys inž. Baulį, kun. S. Matulį, kitus draugus ir pažįstamus Anglijos lietuvių ir anglų kultūrinius centrus.

Dail. Natalija Jasiukynaitė, prieš keletą savaitių buvo susižeidusi namie, kai eidama užkliuvo už kilimo ir griūdama susimušė šoną. Sveiksta namie.

Juozas Palubinskas, garsus aktorius iš Vilniaus ir Vokietijos laikų, atvyksta į New Yorką ir pasirodys rugsėjo 15 d. LDK Birutės Draugijos ruošiamame vakare Kultūros židinyje.

Žurnalistė Salomėja Narkėliūnaitė rugs. 9 išskrido į Lietuvą dalyvauti ir filmuoti Vilniaus universiteto 400 m. sukakties iškilnių.

Bronė Spūdienė rugsėjo 13 d. išskrenda į San Francisco aplankyti savo sesers sūnų Albino ir Antano Akelių. Ta proga ji dalyvaus Antano dukros Eilyn "sweet sixteen" šventėje.

Vytautas Beleckas, buvęs newjorkietis, buvo atvykęs pasižvalgyti į Brooklyną ir paieškoti pirkėjų jo propaguojamai Sunny Hills kolonijai Floridoje.

Nelė Mazalaitė, Algirdas Landsbergis, Leonas Lėtas, Vilija Vakarytė, Pr. Girdžius, Ona Sadauskaitė-Dorn, Tėvas Leonardas Andriekus, OFM, kurių dauguma yra newjorkiečiai, dalyvavo literatūros vakaro programoje rugpjūčio 5 d. lietuvių pranciškonų vasarvietėje Kennebunkport, Maine.

Philip Skabeikis, iš New Yorko, buvo perrinktas Lietuvos vyčių centro valdybos pirmininku šios organizacijos seimo metu Chicagoje.

Jono Budrio, buvusio Lietuvos generalinio konsulo New Yorke, 15-os metų mirimo sukakties proga buvo atlaikytos mišios Aprieškimo par. bažnyčioje Brooklyne rugsėjo 2 d. Velionis mirė 1964 m. rugsėjo 1 d.

Julia M. Urban knyga "Smiling and Crying," kuri neseniai išėjo iš spaudos anglų kalba, pateikia autorės prisiminimus I-jo Pasaulinio karo metais Lietuvoje, o vėliau—Amerikoje (autorė gyveno ir Brooklyne). Dabar ji yra Park Convalescent Home, Rockaway Park, N. Y.

Newyorkiečiams gerai pažįstamo dr. Antano Starkaus kapas ir paminklas Vilniaus naujosios kapinės. Velionis ilgai gyveno Brooklyne, kur ir mirė 1975 m. rugpjūčio 17 d. Jo mirties ketverių metų sukaktis prisiminta mišiomis, atlaikytomis Pranciškonų koplyčioje Brooklyne.

Starkus buvo gimęs 1901 m. sausio 7 Rudaminoj, Seinų apskrity. Buvo gydytojas-patalogas. 1918 m. buvo Lietuvos kariuomenėj, iš kurios išėjo leitenanto laipsniu 1928 m. 1919 m. baigė Marijampolės Žiburio gimnaziją, 1928 m. Lietuvos universitetą, buvo Vabalninko ligoninės vedėjas. 1931-40 m. Vytauto Didžiojo universiteto medicinos fakulteto asistentas, pastoralinės medicinos bei higienos dėstytojas Kauno kunigų seminarijoje.

Karo metu nuo vokiečių nuken-

tėjo. Buvo Stutthofu koncentracijos stovykloje, kur daug gelbėjo kaliniams, ypač lietuviams. 1943 m. pritaikė viduriavimo epidemijai gydyti vaistus—neosalvasari.

Karui baigiantis išvyko į Švediją. 1945-46 m. Švedijoje BALF igaliotiniu,

Nuo 1912 m. ateitininkas, 1926 vienas ateitinių Kęstučio kooperacijos steigėjų. Brooklyne buvo Lietuvių gydytojų ir krikščionių demokratų pirmininku.

Nuo 1948 m. gyveno Brooklyne.

Perkūno choro pirmininkas Lionginas Drangauskas praneša, kad po vasaros atostogų choras darbą pradės rugsėjo 14, penktadienį, 7:30 v. v. Kultūros Židinyje. Į chorą įstojo naujų narių, keletas sugrįžo, kurie dėl įvairių aplinkybių buvo pasitraukę. Choras kviečia isijungti ir kitus mėgstančius dainą vyrus.

New Yorko lietuvių: Vilija Jurytė, Zenono ir Živilės Jurių duktė; Kristina Mačiūnaitė, Jono ir Margaritos Mačiūnų duktė; Jonas Reventas, Jono ir Eglės Reventų sūnus rugpjūčio 30 išvyko į Vasario 16-osios gimnaziją Vokietijoje. Palydėjo Jonas Reventas.

Rašytojo Pauliaus Jurkaus paruoštas lituanistinių mokyklų aštuntam skyriui vadovėlis Lituania jau spausdinamas ir švietimo tarybos bus rugsėjo mėnesį mokykloms platinamas.

Laisvės Žiburio rudens koncertas rengiamas lapkričio 3 Kultūros Židinyje.

Dr. Pranas Bagdas, N. Y. Lietuvių Gydytojų Draugijos pirmininkas, dalyvavo Pasaulio Lietuvių Gydytojų 12-ajame suvažiavime, Darbo dienos savaitgalio metu Toronte.

Irena Naudžianaitė-Joerg, rašytoja, rugsėjo 3 iš Wenna, Tirol, Austrijos atskrido į New Yorką. Ji yra parašiusi knygas: Taika ateina į slėnį ir Laisvės ieškotojai. Knygas išleido Nidos leidykla Londone. Žada lankyti Kanadą ir kitas vietas.

Tėv. dr. Viktoras Gidžiūnas OFM iš New Yorko Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos suvažiavime rugpjūčio 31-rugsėjo 3 ir Vilniaus universiteto 400 metų sukakties minėjime Chicagoj skaitė paskaitą "Vilniaus universiteto žemaičių grupė ir Universiteto įnašas į žemaičių kultūrą."

Medžiotojų ir žuvautojų klubo Aras vakariene rengiama spalio 21, sekmadienį, Kultūros Židinio mažojo salėj.

Gegužinėje dalyvavę J. Kriaučiūnas, K. Pavilionienė, V. Kazlauskienė, Edv. Šulaitis, V. Beleckas, J. Orentas, K. Pusnikas, J. Valaitis, E. Šulaitis.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

Apreiškimo parapijos Brooklyne Lietuvių Dienos gegužinėje Franklin Square, Long Island.